

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimki nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Gospodskih ulicah št. 12.

Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Vabilo na naročbo.

Slavno p. n. občinstvo uljudno vabimo na novo naročbo, stare gospode naročnike pa, katerim bo potekla konec meseca naročnina, prosimo, da jo o pravem času obnovijo, da pošiljanje ne preneha in da dobijo vse številke.

„SLOVENSKI NAROD“

Velja za Ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom:

Vse leto . . . gld. 13.— | Četrt leta . . . gld. 3-30
Pol leta . . . „ 6-50 | Jeden mesec . . . „ 1-10
Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. na mesec, 30 kr. za četrt leta.

S pošiljanjem po pošti velja:

Vse leto . . . gld. 15.— | Četrt leta . . . gld. 4.—
Pol leta . . . „ 8.— | Jeden mesec . . . „ 1-40

Naročuje se lahko z vsakim dnevom, a h kratu se mora poslati tudi naročnina, drugače se ne oziramo na dotično naročilo.

Upravnništvo „Slovenskega Naroda“.

Državni zbor.

Na Dunaji 29. aprila.

Današnja seja poslanske zbornice je bila precej mirna. Poslanci vsprejemali so vladno predlogo o davčni reformi zelo apatično, zakaj skoro vsakdo je prepričan, da se bodo sicer naložili novi davki, da pa bode na predlogo o znižanju starih davkov še zelo dolgo čakati. Nekaj posebnega je bila tudi interpelacija posl. Zallingerja, ki kliče na pomoč vlado, ker je neki razširjeni Dunajski list priobčil proti naturalistom in impresionistom naperjeno satiro, katera kaže žali najsvetejša čustva katoliškega ljudstva. Koncem se je pa je vzdramil posl. Herold celo najbolj miroljubne poslance s tem, da je vladni sistem imenoval „politiško kradbo“, za kar ga je predsednik poklical k redu.

Predsednik dr. Smolka otvori sejo ob 11. uri.

Posl. Zallinger in tovariši interpelirajo vlado zaradi romana, izhajajočega v „Neue Freie Presse“, kateri žali na nečuten način najsvetejša čustva katoliškega ljudstva te vprašajo vlado, kako misli kaznovati to bogokletno početje in s čim misli v bodoče zaprečiti taka početja; posl. grof Kounic in tovariši interpelirajo zaradi prepovedane ustanovitve delavskega političnega kluba v Kraljevdvoru.

Pravosodni minister grof Schönborn odgovarja na interpelacijo posl. Spinčiča zaradi pogostih konfiskacij tistih hrvatskih in slovenskih časopisov, kateri zagovarjajo slovansko bogoslužje ter pravi, da se ni nikjer zgodila nikakr krivica, ker so pristojna sodišča vse v govoru stoječe konfiskacije potrdila.

Prva točka dnevnega reda je bila vladna predloga o davčni reformi in sicer načrt o neposrednem osebnem davku. V govorniško listo so upisani contra: poslanci Slavik, Herold, Kaizl, pro: Gessmann, Schlesinger, Gross, Tausche, Pattai, Steinwender, Abrahamovicz, David, Sylva-Tarouca, Schorn in Menger.

Posl. dr. Slavik trdi, da ta predloga ni v soglasji z vladnimi, že večkrat izrečenimi načeli o finančni politiki. Predlagena dobitkovina se snuje iz nazora: kdor dela, naj tudi davke plačuje, ne glede na to, ima li od svojega dela kaj dobička ali nič. Takšna dobitkovina je prav za prav samo tarifni davek in se od sedanjega davčnega principa ne razlikuje v ničemer. Finančni minister ravnal se je pri tem načrtu po vzgledu nekaterih občinskih zastopov, ki navadno, kadar je kakov primankljaj pokriti z nakladami, kar na kratko določajo: vsak gruntar plača toliko, vsak kajzar pa toliko, ne zmenec se za resnične dohodke dotičnih posestev. Že pred 28 leti priznala je vlada, da je tarifni davek nemogoč, a sedaj ga hoče venderle zopet uveljaviti. Govornik se poteza zato, da se določi izvestna svota za podlago odmerjenju in eksistenčni

minimum 600 gld. Upira se predlagani davčni cenilni komisiji, ker potem tisti, ki nima protekcije ali je privrženec izvestnega političnega pravca, ali pa celo Slovan, tisti gotovo ne bode oproščen od dohodarine. Davke je nalagati samo tistemu, kateremu od dohodkov, potrebnih za življenje, še kaj preostane. Vsakdo ima pravico živeti in te pravice ne sme kršiti niti država. Na to je govornik kritikoval posamezne določbe načrta in se krepko potegnil za ekzistenčni minimum. Čudno se mu vidi, naj bode polnoletna devica oproščena od dohodarine samo, ako nje letni dohodki ne presegajo zneska 300 gld., udove pa je oprostiti do letnega dohodka 600 gld. Ali je kriva devica, da ni dobila moža? Kdor si sestavi zbirko hranilničnih knjig, vrednostnih papirjev itd., plača na leto 4 odstotkov, tudi če potroši 100.000 gld., siromašen kajzar pa mora od majhne parcele plačati 28 odstotkov davka. Neupravičena se mu zdi določba, da je tistim deželam, katere ne pobirajo deželnih priklad, odrajtovati 20 odstotkov od dohodarine. V to bodo privolili vsi deželni zbori in tako je moči deželne zakone prenašati po državnih zakonih. Moralno pa to ni in v privatnem življenju imel bi tak čin posledico — ovadbo zaradi izsiljenja. Vladna predloga ni triumf pravice in zato sem proti njej.

Posl. Gessmann sodi, da je ta predloga začetek pravičnejši razdelitvi bremen. Predno pa dobi načrt zakonsko veljavo, je vprašati, kaj bode z volilno pravico. Omejiti se nikakor ne sme. Žalostno dovolj, da je delavci še vedno ne dobe. Cenilne komisije bodo tako sestavljene, da jim ne bo mogel nihče zaupati. Načrt za odmerjenje dobitkovine je preveč kompliciran, načrt za davek od plače nepravilen, načrt o osebni dohodarini pa kričeča krivica. Glavni delež tega davka moral bi pokriti mobilni kapital, a tega se finančni minister ne upa lotiti, srednji stan pa se bode uprav ožmel. V tem obziru treba kaj ukreniti. Govornik predlaga, naj se odsek za posvetovanje o tem predlogu zglašuje kot permanenten.

LISTEK.

Iz Abdere.

Milostiva!

Rad in — venderle nerad poprijemam zopet za pero, da nadaljujem svoj zadnji listič ter Vam pišem iz naše Abdere, katera obuja, kakor vidim, pozornost Vašo.

V naši Abderi — to Vam morebiti ni še dovolj znano — živé razun nas pravih Abderitov tudi še druge vrste ljudje, katerih narodnost je nekaka zmes in zato nekaj dvomljive vrednosti. Le-ti ljudje, katerim je zibel tekla v naši pošteni in — ne more se to nikdar dostikrat poudarjati — lojalni Abderi, domišljajo si kaj radi, da so potomci onih preslavljenih mož, ki so pred več sto leti v Tevtoburškem gozdu pokončali omehkušene legije nesrečnega Vara. Kaj čuda torej, da ob toliki domišljavosti nekaterim izmed njih ne daje mirno spati glasoviti „helm-busch“! Kaj čuda, da nekateri tudi poblepno stezajo svoje roke po tem naglavnem ukrasu nemško-češkega politika! Njih prvakev jeden, doktor Krik, plemenitaš od najvišjega vrhunca svoje naglavne idile do najkrajnjega obrobja obeh mazincev, izkuhal je v svoji nič manj plemeniti duši nam slovenskim Abderitom jako pogubno nakano. — „Slavna gospoda!“ — tako nekako pričel je svoj

zadnji govor tam nekje v nekem društvu. „Pojašnjeval sem vam že večkrat javno in tajno „inter pocula“ ves naš žalostni politični položaj. Ni torej več treba „nemčurjev v kazino nositi“ in vam vsega tega še jedenkrat ponavljati. Čuli ste, kako lepo si naši bolj vrli bratje na Češkem ustvarjajo samosvoje „omejeno ozemlje“ in da to storé iz razlogov, s katerimi sem vam že preje na dolgo in široko razsvitljeval vaše glave. Kaj, ko bi tudi mi, kar nas prebiva tu v tej slovenski Abderi, kaj jednakega storili?! Seveda mi smo mali bogci in nimamo toliko ozemlja, kolikor naši srečnejši bratje Češke, pa nekoliko ga venderle imamo. Veste kaj, oplo-timo si svoje hiše in posestva! Ako ste dovolj razumni, ustvarjamo si kar čez noč lahko „fait accompli“, in posledice tega nam je treba samo prav dosledno izvajati, pa uresničiti se nam hočejo vse naše gotovo ne pretirane želje.“ — Kaj ni to prav duhovito, dostojno in častno za taktičnega vodjo vsakateri politične stranke?! Moj poročevalec mi sicer ne zna povedati, je li je ta predlog dobil potrebno večino glasov ali ne; a dovolj temu, da se je stavil. Pripravljeni moramo torej biti, da najdemo lepega jutra vse hiše naših nemških somest-janov ograjene s pretrdnimi plotovi. Samo čez plot še, le tako od daleč, naj bi jih gledali mi drugi poredneži! — To bi bila prav ljubka slika posebnega gnezda, a bilo bi brezozirno, da celo brezsrčno, kajti marsikatero nemško dekle vzdihuje po

svojem slovenskem izvoljenci, in tega ni pomislil stari doktor Krik.

To vse bi se dalo pa še nekako pretrpeti, da se le nam ni tudi bati „dinamitardov“, kojih slavni čini so tudi po naši sicer tako mirni Abderi že zasluli. Naši „dinamitardi“ se sicer ne morejo ponášati z junaštvom, kajti oni ne zastavljajo ničesar pri justifikaciji posamnih oseb. Dejanski bili so justifikatorji prejšnjih vekov, da dejali bi skoro: dostojnejše narave, nego „dinamitardi“ l. 1892. — Brutus, Cassius in drugovi delali so saj iz oči v oči. Njih epigoni pa nimajo niti toliko osebnega poguma, da bi le količkaj jamčili za to, česar se lotijo, oni stavljajo vso svojo vero le v uničevalne stroje in se potuhnejo pravočasno še dovolj, da se jim — kaj ne skrivijo. „Ils ne paient pas de leurs personnes.“ A nevarni hote biti vender, da, tem nevarnejši, ker se skrivajo celo za — inserate. „Je suis elegant, hautement estimé, assez riche, pas laide, veuve, j'ai passé la 40 aine.“ — Tako je bilo čitati od besede do besede v listu, kateri sicer ni imel navade ponujati 40letne ženske v — zakon. Pa časi se spreminjajo in lahko še doživimo, da se izdajatelj in urednik tega lista, akopram sta oba obljubila ne ženiti se, oženita s kako „štiridesetletno“. „Honny soit, qui mal y pense“.

Nadeje se, da se naši „dinamitardi“ o pravem času še spokoré, ostajam Vam vedno udani

Simplicissimus.

Posl. dr. Herold zmatra to za velik nedostatek, da se zajedno z državnimi financami ne reformujejo tudi deželne finance. Priznava, da je personalna dohodarina državen davek, zato pa bi zemljiški davek in davek od zgradb morala biti deželna davka. Govornik precizuje svoj nazor, da naj se osebna dohodarina kot celota določi za vsako deželo, predpisani znesek pa bi bil podlaga odmerjenju deželnih davkov. Žal, da se tega načela ni poprijela vlada. Predlogi pa je nasprotovati tudi s političnega stališča. Tu se gre za gospodarsko reformo, katera naj ojači sedanji vladni sistem. V prestolnem govoru pozvala je vlada vse „zmerne“ bolje bi bilo, da je rekla vse „site“ stranke, naj popuste politiko in naj se brigajo le za gospodstvo. „Mi smo“ pravi govornik, „že tedaj izjavili, da se temu pozivu ne moremo udati, ker imamo mnogo političskih tirjatev. Rešitev gospodarskih in socialnih vprašanj je le mogoča, ako se ustvari za to rešitev potrebna političska podlaga, s katero bodo zadovoljne dežele in narodi. Tudi mi smo za politični mir, ali šele potem, kadar se nam bodo izpolnile najnujnejše politične želje. Vlada trdi, da hoče mir, a sama se ne drži obljub, danih v prestolnem govoru. Trdovratno se drži odredbe, katera je izraz sovraštva proti narodu češkemu in celo nepostavnih, kaznivih dejanj se ne boji, samo da bi se političski maščevala. Neki minister je baje rekel, da je narod češki kaznovati zato, ker je volil mladočeške poslance, da bode potem zopet koprnal po polnih skledah Staročehov. Ako vlada misli, da bode narod češki izstradala s tem, da je začela proti njemu tirati politiko jemanja, skoro bi rekel politiko kradbe, s tem, da krati deželnemu zboru češkemu pozitivne politične pravice, potem to gotovo ni pot do miru in sprave, niti sredstvo prepričati narod, da so Staročehi prinašali z Dunaja polne skleda. Narod nima do take vlade nikakršnega zaupanja. Ako odgovarjamo na sistem strahovanja s tem, da se upiramo vsakršni uredbi državnega gospodarstva, je to le logičsko. Vladni sistem je političski propadeli; pomoči si hoče vlada gospodarski s tem, da izdeluje nove davčne predloge, da hoče spremeniti vrednoto, in z drugimi takimi sredstvi, in sicer zato, ker je že politično bankrotovala. S stališča opozicije je opravičeno, da skušamo ovirati ojačenje nasprotnega nam sistema in v dolžnost si štejemo, storiti vse, samo da vlada ne doseže svojega namena.“

Predsednik Smolka pokliče govornika zaradi izraza „politika kradbe“ k redu.

Posl. Schlesinger primerja davek z delom, tirja, da naj država prevzame organizacijo dela in razvija svoj načrt, kako bi bilo državne dolgove amortizovati v 66 letih.

Posl. dr. Gross pravi, da davkoplačevalci ne morejo tako dolgo čakati, da bodo državni dolgovi amortizovani. Govornik se strinja s predloženim načrtom in predlaga, da se odkaze v posvetovanje posebnemu odseku 36 članov.

Posl. Tausche deli davkoplačevalce v tri skupine: v tiste, ki plačujejo preveč, v tiste, ki plačujejo premalo in v tiste, ki ne plačujejo nič in ti so rentirji, ki fatirajo 600 gld. letnega dohodka.

Razprava o tej točki se je na to prekinila.

Poslanec Klaić in tovariši interpelirajo vlado zaradi odpusta posl. Spinčiča.

Posl. dr. Vašaty in tovariši stavijo predlog, da je preklicati jezikovno odredbo pravosodnega ministra iz l. 1890, ker je „v škodo interesom kraljevine Češke in vse monarhije“.

Prihodnja seja je v torek.

V Ljubljani, 30. aprila.

Interpelacija zastran gospoda Spinčiča, katero so v včerajšnji seji poslanske zbornice stavili poslanci Klaić, Nabrgoj in tovariši do nj. ekscelence gospoda ministra za uk in bogočastje, slôve:

„Razpis gosp. naučnega ministra z dne 7. marca t. l., s katerim je bil odstavljen od službe c. kr. profesorja na ženskem učiteljski v Gorici državni poslanec Vekoslav Spinčič, provzročil je globoko vznemirjenje ne samo v hrvatskem in slovenskem občinstvu, nego v vseh političnih krogih ne glede na narodnost in stranko. Razvidno je iz razlogov razsodbe, da je poslanec Spinčič pri lanski deželni razstavi v Zagrebu izrekel samo željo, naj

bi se združili vsi Hrvati pod dinastijo Habsburško, nadalje, da je on ob zadnjih državnozbornih volitvah storil samo tisto, kar se je po vseh ustavnih državah vedno zahtevalo kot naravna pravica za poslanca, a po vsem tem je opravičeno bati se, da se je s tem ukrepom proti imenovanemu poslancu kršilo pravo, vsem državljanom po državnih temeljnih zakonih zajamčeno, pravo, slobodno izraževati svoje mnenje in pa nedotakljivost, katera pristojna poslancu.“

Glede na to vprašajo podpisanci:

Kako more opravičiti gospod naučni minister strahovanje poslanca Spinčiča?

Na Dunaji, dne 29. aprila 1892.“

O tej interpelaciji se je najprej posvetovala predvčerajšnjim slovensko-hrvatska zveza. Sestavil jo je, če prav poroča „Politika“, gosp. dr. Ferjančič. Tako medla jo gotovo samo zategadelj, ker jo je bilo predložiti „klubu konservativcev“, in ker bi je v krepkejšem slogu gotovo ne hoteli podpisani člani tega kluba. Tako, kakeršna je, podpisal je celó ekscelence grof Hohenwart, kateri sicer nikdar ne podpisuje interpelacij.

Poročali smo včeraj z drugimi Dunajskimi listi vred, da je mladočeški poslanec dr. Pacák v poslanski zbornici stavil nujni predlog, naj imunitetni odsek preiskuje, kakó odpust Spinčičev krši imuniteto poslansko in naj nasvetuje, kaj bi bilo ukreniti, da se čuva imuniteta. V resnici pa je ta predlog izostal, ker niti levica niti desniški klubi niso bili voljni podpirati nujnost njegovo, in podá se šele v seji drugi teden. „Nár. Listom“ se o tem poroča dne 28. t. m.: „Narodnim poslancem češkim je do tega, da bi ta predlog podpirali vsi zbornični klubi. O tem niso obravnave še dognane. Poljski klub je izjavil se, da bode glasoval za to, naj se predlog izroči odseku, ako ne bode nujnim. Ko se je pa Poljakom razložilo, da stvar sama zahteva brzega rešenja predloga, obljubili so, da hočejo pri predsedniku Smolki posredovati, naj postavi predlog v 10 dneh na dnevni red. Grof Hohenwart se je začetkom upiral predlogu, češ, Spinčič se je pritožil do državnega sodišča in si hoče tako pomagati izven parlamenta. Pozneje pa je grof Hohenwart nekoliko odjenjal. Poslanec Plener še ni dal odgovora, kaj misli njegov klub o dr. Pacakovem predlogu.“ — Včeraj smo po „Gr. Tgp.“ javili, da sta se Hohenwartov in poljski klub izrekla, da ne bodeta glasovala za izročitev dr. Pacakovega predloga imunitetnemu odseku, ker naj se stvar najprej reši pred državnim sodiščem. Obravnavalo bode državno sodišče o pritožbi gosp. Spinčič-a dne 11. julija.

Občni zbor „Kat. pol. in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem.“

(Izvirno poročilo.)

Gledé na veliko važnost delovanja „Kat. političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem“ ravno v preteklem letu, poročali bodemo nekoliko obširneje o občnem zboru, ki je bil dne 27. aprila popoldne ob 3. uri v Celovci. Zbralo se je v „Sandwirthovih“ dvoranah okoli 300 članov, posestnikov in duhovnikov iz vseh krajev slovenske Koroške.

V jedrnatem nagovoru pozdravil je predsednik g. župnik Gregor Einspieler člane in goste, došle k tretjemu občnemu zboru društva ter predstavil vladnega komisarja gosp. Kremenška iz Velikovca. Posebno težavno nalogo imelo je po besedah predsednikovih društvo izvrševati v preteklem letu, posredujoč pri volitvah, odpošiljajoč prošnje za slovenske šole in ustanovljajoč posojilnice. Delovalo je v katoliškem duhu in se tudi trudilo za zboljšanje gospodarskega stanja Slovencev. Posebno pozornost je obračalo na šole, o katerih žalibog ne more reči dozda, da bi bile dobro osnovane. Kmetijska družba koroška ne stori ničesar za Slovence, prošnje za slovenskega potovalnega učitelja bile so vse odbite. Zaradi tega odstopilo je iz društva več slovenskih posestnikov, ki so potem pristopili k kranjski kmetijski družbi. Nad 50 koroških posestnikov naročilo si je „Kmetovalca“. Govornik poroča obširneje o delovanju deželnega zbora, o denarnem gospodarstvu in o borbah, katere sta imela prebiti on in poslanec g. Muri. Slovenska poslanca nista bila voljena v noben odsek, v narodnem oziru jima ni bilo moči ničesar doseči. Vender pa sta živi prič, da Slovenci na Koroškem še žive. (Glasno odobravanje.)

Kmetaki posestnik g. Vuti iz Vočila predlaga, naj se izreče ministru Falkenhaynu zahvala, da je dovolil tajniku „kranjske kmetijske družbe“ predavati na tem zboru slovenskim posestnikom v slovenskem jeziku. Kmetijsko ministerstvo naj se tudi naprosi, da določi primerno podporo, s katero bi se lahko izdajale gospodarske priloge „Miru“. Prvi predlog vsprejme se jednoglasno, drugi pa se izroči odboru, da ukrene kar je treba.

Poročilo blagajnika, gosp. stolnega kapelana Treiberja kaže, da je bilo skupnih dohodkov 506 gld. 98 kr., stroškov pa 455 gld. 87 kr. ostalo je torej v blagajnici 51 gld. 11 kr. Blagajnik zahvali se vsem članom in društvenim podpornikom in nasvetuje, naj se uvedo nabiralne knjižice. Omenja kat. shoda v Ljubljani, katerega naj se udeležijo tudi koroški Slovenci. Predsednik Einspieler pravi, naj se to oboje prepusti odboru, ki bode že storil vse potrebno.

Iz poročila tajnika g. Žaka je bilo posneti, da je društveni odbor imel osem sej. Delovanje je bilo rodovitno in se je sukalo posebno okoli tega, kako doseči slovenske šole. Dobro osnovana narodna šola je podlaga vsaki pravi omiki. Zatorej odposlalo se je 33 prošenj in šla je deputacija na Dunaj. Uspeh pokazal se je kmalu in doseglo se je vsaj nekaj, kakor n. pr. slovensko šolo v Št. Jakobu in na Tolstem vrhu. Delovalo se bode naprej, da se tudi drugod doseže narodna ljudska šola. Dalje priredilo je društvo dva shoda. Prvega na Plešivci udeležilo se je nad 200 volilcev, drugega v Prevaljah okoli 150. Posebno zaslužno sta delovala pri teh shodih predsednik g. Einspieler in podpredsednik g. Vekoslav Legat, katerima se je izrekla občna zahvala.

Po uplačevanju društvenih doneskov in upisovanju novih članov volil se je odbor. Z vsklikom bili so voljeni vsi dosednji odborniki. Neumorno delujoči podpredsednik g. Vekoslav Legat izjavi, da mu glede na svoje zdravje ne bode moči prevzeti nadalje težavnega in častnega mesta podpredsedniškega. Temu obžalovaje ugovarjata g. Rous in g. župnik Gabron. Prvi predlaga, naj se pomnoži odbor in pomaga tako podpredsedniku, drugi prosi g. Legata, naj ostane še nadalje na svojem mestu, na katerem si je stekel toliko zaslug, da mu društvo izreka svojo zahvalo s tem, ko ga imenuje častnim članom. (Burno odobravanje vseh navzočih.) Tudi predsednik g. Einspieler poudarja velike zasluge podpredsednikove in njegovo požrtovalno izborna delovanje ter ga prosi, da ostane. G. Legat odkloni naklonjeno mu čast in pravi, da bi kot častni član ne mogel tako uspešno delati ter se konečno uda splošni želji, da prevzame podpredsedništvo. Predsednik g. Einspieler dostavi, da, če g. Legat sam izrecno tako želi, izpolni naj se mu želja. Najlepše plačilo za njegov trud bode mu zavest, da je izpolnil svojo narodno dolžnost. (Živio-klici: Živio podpredsednik Legat!)

Poročilo deželnega poslanca gosp. Murija o prošnjah za slovenske šole in o deputaciji do ministerstva moralo je izostati, ker je bil poročevalec po neugodnem vremenu zadržan udeležiti se shoda.

G. župnik Ogriz predlaga, naj se izreče deželnim poslancom g. Gregorju Einspielerju in g. Muriju zahvala za njiju pogumno postopanje v deželnem zboru koroškem in naj se jima izreče zaupanje. To se zgodi mej burnim odobravanjem vseh navzočnikov.

Ko so se rešile še nekatere reči, sklenil je predsednik g. Einspieler zbor s trikratnimi Slavaklici presvetlemu cesarju, čemur so naudušeno pritrdjevali vsi navzočniki. Vsprejel se je še predlog g. Rousa, da gre deputacija drugo jutro k deželnemu predsedniku ter izreče v imenu zbora najudanejšo lojalnost presvetlemu vladarju in naprosi deželnega predsednika, da to javi na Najvišje mesto.

Po končanem zboru pričel je tajnik kranjske kmetijske družbe, g. Gustav Pirc, svoje predavanje o kmetijskih in gospodarskih stvareh. V lepem, razločnem slovenskem govoru poudarjal je, da stališče društva zahteva delati ne samo za katoliške in politične interese, nego tudi za napredek na gospodarskem polji. Zato je potreba omike in dobre šole, kajti kmet je steber države, a le tedaj, če je močen. Vzbujaati hoče torej navzoče gospodarje, da napredujejo v kmetijstvu. Govoril je o kmetijstvu sploh, o živinoreji, senožetih in semenih ter podajal praktične nasvete, kako zboljšati gospodarstvo v jednom ali drugem oziru. Z velikim zanimanjem poslušali so vsi zares dobro sestavljeni, nad uro

trajajoči govor, ter z živahnim odobravanjem in klici: „Živio Falkenhayn!“ pokazali, kako hvaležni so za podano priliko, da čujejo besedo slovenske, s katero je učitelj g. Pirc položil marsikatero dobro zrnce, ki bode rodilo obilen sad.

Po tem predavanju in zborovanju izpraznile so se dvorane, da se kmalu zopet napolnijo še bolj za sijajni koncert, ki se je pričel ob 7. uri. Društveni odbor, posebno pa poleg g. Gregorja Einspielerja neumorno delujoči podpredsednik g. Legat smejo s ponosom zabeležiti dan 27. aprila v društveno kroniko. Obilna udeležba članov pri občnem zboru in še obilnejša udeležba pri koncertu, ki se je vršil tako krasno, morala sta preveriti tudi najstrastnejega nasprotnika, da slovenstvo na Koroškem ima še zdravo podlago, da krepko klije in bode krito in se razvijalo, dokler bode imelo tako vrle voditelje, kakoršni so zdaj na čelu društva. Pokazalo se je z neovrgljivo resnico, da tudi v tužnem Gorotanu gre Slovan na dan.

Iz deželne zbornice isterskega.

(X. seja, dne 4. aprila 1892.)

(Konec.)

K § 10. oglašajo se dr. Leginja: S tem § daje se namestništvu in deželni odboru pravica, določiti plačo čuvajem. A na Krasu so gozdovi, ki ne donosajo nič ali prav malo. Ako se vsprejme ta §, bodejo posestniki zelo oškodovani, ker bodo morali drago plačevati čuvaje brez ozira, da-li jim nosi gozd kaj ali nič. Prav za prav bodo plačevali več od onih gozdov, ki so v rezervi in torej prav malo donosajo.

Posl. Jenko strinja se s predgovornikom. Kdor določuje plačo, poznati mora razmere in jih v poštev jemati. A teh razmer ne vedo oceniti in jih ne morejo gospodje pri zeleni mizi, ki ne poznajo revščine naših krajev. Določba, da bodi plača dovoljna, je zelo nevarna. Namestništvo pozna naše razmere prav malo, kajti politični uradniki se ne brigajo za narod. Imeli smo okrajnega glavarja, kateri v 10 letih ni bil v nobeni vasi, razun v glavnih krajih ob državni cesti, kamor je po opravih moral priti. Deželni odbor pa ne pozna prav nič naših odnošajev. Zanj so naši kraji deveta dežela, sploh jih smatra kot nepripadajoče Istri in se prav nič ne briga zanje. Pri nas n. pr. se nikdar ne merijo ceste, ako tudi prosimo za to, ker se s tem ne bi moglo združiti agitacije za nadvlado Italijanov, kakov v drugih krajih. Ta dva organa torej, ki ne poznata nič ali malo naše razmere, naj določujeta plačo našim čuvajem in mi naj plačamo! Kam pridemo pri preziranju revščine naroda, kakoršno preziranje je v navadi. Povdarjal sem že v generalni debati, da določilo 4. oddelka tega §. obsega samo lepo obljubo na papirju, da pa glede na besede „vud in singoli casi“ nima nobene vrednosti, ako se pomisli, da vladni organi baš v tej zadevi postopajo z neopravičeno brezobzirnostjo, da celo z nasiljem, kakor smo to bridko skusili v Podgradu. Vladnim organom je malo mari, ima-li kmet 10 kr. za kilo moke ali 2, 3 jajca, da si preskrbi potrebne soli. Samo da se izvrši ono, kar hočejo, ako tudi ni potrebno. Omenjal sem tudi, da bi tako morali skrbeti za dvojno plačilo, a da imamo že zdaj neprimerno visoke doklade na zemljiški davek. Nasvetujem torej, da se k 4. odstavku § 10. doda (čita): „Tam, kjer so do zdaj poljski čuvaji čuvali tudi gozdove, ostane v veljavi dosedanja navada“.

Izročil predlog slugi Bernardu, da ga nese predsedniku. Dr. Leginja opazi slugi: „Za korist vražju, Bernardo moj!“

Predsednik izjavlja, da predlog ne pride v obravnavo, ker je slovenski. (Dr. Volarič: Ne zna italijanski!)

Večina sprejme potem § 10.

K § 11. govori posl. Flego: Ako bi večina poznala moč našega Krasa, ne bi smela vsprejeti te osnove. Večina greši zelo. Preskrbeti bi morala raje kruha revežem. A obtežuje jih tako, da bodo drva dražja, nego bi se jih kupilo. Do zdaj pomagali so si bodi tako, da plačajo davke, od zdaj niti tega ne bodo mogli zmagovati. Ako hoče vlada na tak način poboljšati gozdove, naj pokrije troške država z deželo vred.

Posl. Jenko: Politična eksekucija! Na ta način torej naj bi se iztirjavale plače. Vsaj se je vendar preprečila vlada, da je to nemogoče. To je bil prvi in glavni vzrok sedanjih težav. Vlada pohvalila je Podgrajsko županstvo, da je to odpravilo; izrekla je, da je zadeva konečno rešena, a zdaj hoče se upeljati zopet stara zmešnjava. Kje je doslednost? Občinam bode nemogoče iztirjati plače za oskrbnika in za vse čuvaje in vse to za 3 mesece naprej in uplačevati dotične svote pri davkarskih uradih. Občine morale bi najeti posebne pisarje in posebne sluga za to. A kdo bode vse to plačeval? To bi bilo poleg vsega še novo breme občinam. Predlagam torej, da se 3. odstavek tega paragrafa briše in da se mesto njega vsprejme sledeče (čita): „Te prinese uplačevati morajo obvezanci v antecipatnih 3 mesečnih obrokih pri dotičnih občinskih uradih, od katerih prejema plačo

čuvaji v mesečnih postecipatnih obrokih. Kjer potrebno, pokrije naj se potrebščina z doklado na davke dotičnega gozdnega posestva, katero doklado imajo iztirjati c. kr. davčni uradi in izročevati jih občinskim uradom“.

Dr. Leginja obžaluje, da vlada k tej razpravi ni postala svojega gozdnega referenta, da bi dajal pojasnila.

Po malem stilističnem popravku, nasvetovanem od dra. Cleve, vsprejme večina tudi § 11.

K § 12, ki govori o rekurzih, oglašajo se dr. Volarič in naglašajo, da se nam hoče tu pomagati z birokratskim aparatom. S tem nastali bodo novi troški v korist odvetnikom itd., a vse brez koristi.

Večina vsprejme tudi ta paragraf s stilistično premembo posl. Babudra.

Ravno tako tudi § 13. in naslov zakonu, katerega stilistično popravi dr. Leginja, ki tudi nasvetuje, da se zaradi raznih popravkov odloži drugo čitanje zakona, česar pa večina ne odobri.

Dr. Dukič predlaga imensko glasovanje, kateri predlog je dovolj podprt z glasi same manjšine. Pri glasovanju vsprejet je bil zakon v 2. čitanju s 17 proti 7 glasom. Veselost prouzročil je dr. Fragiaco, ki je, čuvši „ne“ na levi, izrekel: „no“, a potem hitel popravljati, da „si“.

Na enak način vsprejet je zakon tudi v 3. čitanju.

Dr. Leginja konstatuje na to, da je zakon namenjen političnim okrajem Koper, Pazin in Volosko, da pa nobeden zastopnikov teh okrajev ni glasoval zanj. Po „Elin“.

Govor poslanca Ivana Hribarja

v deželni zbornici kranjskem dne 9. aprila t. l.

Visoka zbornica! Pred vsem se iskreno zahvaljujem častitemu gospodu poročevalcu za pregledno tiskano poročilo in za one podatke, katere nam je danes v začetku generalne debate podal. Vender moram reči, da se, kar se konkluzij tiče, katere izvaja gospod poročevalec v svojem tiskanem poročilu, nikakor z njim ne morem strinjati, kajti jaz ne vidim, da bi bile deželne finance v tako slabem stanju, kakor jih on slika. Da si pridobim pravi pojem o situaciji, vzem sem si trud in pregledal sem vse proračune od leta 1883. do leta 1892. ter sestavil uspehe teh proračunov. Ta sestava je za nas jako poučna, kajti iz nje se razvidi, da je skupna potrebščina od leta 1883. do 1892. rastla čisto naravnim potom in nikakor ne preveč rapidno. Leta 1883. znašala je namreč skupna potrebščina 875.973 gld. Leto na to povišala se je okroglo za 8000 gld. L. 1885. narasla je za kakih 40.000 gld. — toda tu je uračunjenih troškov za več novih stavb. Dalje je potrebščina leta 1886. in 1887. pač znašala čez jeden milijon gld., toda v teh dveh letih se je mnogo denarja investovalo in deželno premoženje se je izdatno pomnožilo. Leta 1888. padla je skupna potrebščina zopet na normalno število 915.744 gld.; l. 1889. znašala je 964.195 gld. leta 1890. 919.564 gld. in leta 1892. 993.181 gld. Lani je znašala potrebščina pač več in sicer več kot 1 milijon gld.; ali lanskega leta investovalo se je 160.000 gld. v domobransko vojašnico.

Jaz pravim torej, da naša potrebščina narašča prav pravilno in ne morem videti, da bi se nam kaka kriza bližala.

Sedaj pa pogledajmo, kake priklade je dežela dosedaj plačevala. Dežela naša plačevala je l. 1883. za zemljiško-odvezni zaklad, za normalno-šolski zaklad in za deželni zaklad skupaj poleg 40% priklade od indirektnih davkov — priklade od indirektnih davkov 49%; l. 1884. 50%; l. 1885. 47%; potem l. 1886., 1887. in leta 1888. po 44%. Od l. 1889. pa do letošnjega proračuna znašala je priklada od direktnih davkov vsako leto 38%, kar je seveda pripisovati le konverziji zemljiško-odveznega dolga, s katero se je eskomptovala ugodna pogodba s c. kr. vlado iz leta 1876. Vidite torej, da se je od leta 1883. do leta 1892. deželna priklada znižala za 11%. To je v poštev jemati zato, ker imamo po mojih mislih glede na mnoge investicije pravico, da smemo z deželno naklado iti do tiste višine, na kateri je stala leta 1883.

Ako se vprašam, kako naraščajo deželne potrebščine in kje naraščajo, me o tem poučujejo računi iz poslednjih 10 let. Zvišali so se namreč pred vsem administrativni troški, toda ne čezmerno, temveč, rekel bi, v naravnih mejah. Pač pa so se zvišali troški za zemljedelstvo v večji meri, kakor je bilo pričakovati po potrebščini leta 1883., 1884. ali 1885. in tudi še leta 1888. V poslednjih letih od leta 1889. do 1891. se je namreč veliko izdalo, ali prav za prav investovalo, za deželno kulturo, kar bode vsekako jako prav prišlo napredku dežele in pripomoglo k temu, da se povzdigne naše kmetijstvo na višjo stopinjo. Dalje so jako napredovali troški za pouk in omiko, toda ne nenaravno, ampak tudi ti troški gredo po čisto naravnem potu. Leta 1883. znašali so troški za normalno-šolski zaklad 184.810 gld. Ti troški so leta 1889. narastli na svoto 244.200 gld., naraščajoč od leta do leta za nekoliko tisoč goldinarjev. Leta 1891. znašala je potrebščina normalno-šolskega zaklada 287.200 gld., leta 1892. pa 293.500 gld. Razloček

med proračunjenimi potrebščinami leta 1883. in 1892. znaša torej 108.690 gld. Vidno je torej, da se je približno potrebščina za ljudsko šolstvo vsako leto pomnožila za okroglih 10.000 gld.

Nasproti temu pa so se pomnožili tudi davki in to je naravno, ker davki nikdar nimajo tendence zniževati se. To je bilo dosedaj tako in bode gotovo tudi za naprej ostalo. Zaradi tega nas naraščanje potrebščin pri normalno-šolskem zakladu ne sme preveč plašiti, ker vemo, da na drugi strani pri višjem dohodku iz davkov nahajamo pokritje.

Velika rubrika je dalje potrebščina za javne stavbe. Leta 1883. je znašala potrebščina za javne stavbe 25.000 gld. Leta 1884. istotako 25.000 gld. Leta 1885. 32.000 gld., leta 1886. 47.000 gld., leta 1887. 54.000 gld., leta 1888. 46.400 gld., potem leta 1888. 48.609 gld. Od leta 1890. naprej pa se je za javne stavbe v naši deželi jako veliko storilo, kajti leta 1890. znašala je potrebščina zanje 133.000 gld., potem leta 1891. 130.600 gld. in letos celo 142.600 gld. Večina teh troškov gre na ceste in sicer v prvi vrsti na deželne ceste, katere je upeljal zakon z dne 28. julija leta 1889, dež. zak. št. 17. Mnogo pa se tudi izdaje za podpore v popravilo starih cest in napravo novih okrajnih cest. Novih cest se je v zadnjih letih gradilo zlasti mnogo na Dolenjskem. Reči moram, da sem jaz prijatelj množitvi komunikacij; ali po drugi strani pa si nikakor ne prikrivam, da dobre komunikacije še ne zadostujejo same po sebi, ako se jednako merno ne razvijajo vse panoge narodnega gospodarstva. Naši troški za deželne ceste so strahovito veliki; na drugi strani pa se še vedno premalo potrosi za povzdigo kmetijstva, za katero bi se torej imelo vsekakor več storiti. Glede dobrote in koristi cest opozarjam visoko zbornico samo na primero, katero imamo v Italiji, kjer je v veljavi zakon, po katerem je zaukazano, da mora vsaka občina, katera šteje vsaj 100 prebivalcev, napraviti si dobro občinsko pot do glavne ceste. Država sama vzdržuje silno veliko cest in izvršuje strogo nadzorstvo, da vsaka občina izpolnjuje omenjeno postavbo. Ali če si bližje ogledate narodno-gospodarski položaj italijanskega prebivalstva, priznati boste morali, da ni z lepa države, kjer bi občno narodno blagostanje bilo tako slabo, kakor ravno v Italiji, vključ temu, da imajo ljudje dobre ceste. Glavni vzrok temu žalostnemu stanju je, da se v težavnem narodno-gospodarskem boju za obstanek prebivalstva ne podpirajo zadosti.

Jedna glavnih rubrik pri potrebščini je konečno nedostatek deželne posojilne zaklade. Ta nedostatek pri deželni posojilni zakladu znaša letos 85.984 gld. in pri tej številki — približno — ostanemo še tri leta. Pozneje pa se bode vzvišal ta primanjkljaj na okroglih 201.000 gld. in takrat bode treba skrbeti, da ga na kak način pokrijemo. Prvo pokritje našlo se bode pač v prikladah na davek, katere bodo vedno rastle. Daljše pokritje dala bode tista naklada na žgane opojne tekočine, katera je leta 1885. znašala 25.500 gld., leta 1890. pa, ker je dežela bila upeljala lastno režijo glede pobiranja njenega deleža že 171.856 gld. in se letos proračunava z zneskom 175.000 gld. Ta efekt je jako ugoden v finančnem oziru; neugoden pa v gospodarskem in moralnem oziru. Jaz bi le želel, da bi finančni efekt te naklade bil neugodnejši in opravičena nada je, da se mi ta želja tudi izpolni. Ko bode pogodba z Italijo stopila v praktično veljavo in ko bode italijanski ministerski predsednik — kakor je to že naznanil — začel izvajati posledice iz one pogodbe — katera se je sicer sklenila tudi s sodelovanjem slovenskih državnih poslancev na škodo naših vinogradnikov — potem bode vino postalo veliko cenejše, ko dosedaj in gotovo je, da se bode potem konsumovalo manj žganja. Tudi ne smemo pozabiti, da si kmetijska družba prizadeva širiti sadjarstvo in da je pričela agitacijo za izdelovanje sadnega mošta. Tudi to bode imelo dober upliv, namreč tak upliv, da bode ljudstvo manj konsumovalo žganih opojnih tekočin.

Kar se tiče torej naklade na žganje, mislim, da se bode sicer v kratkem znižal dotični dohodek; vender pa bode pri vsem tem še vedno ostal tako velik, da se mora z njim do neke meje računati.

Če pogledamo na leto 1895., ko nam bode treba računati z velikim zneskom 201.000 gld., kateri bomo morali plačevati v deželni posojilni zaklad, potem si ne moremo prikrivati potrebe, da bode moral visoki deželni zastop povišati deželno naklado. V tem oziru rekel bi pa tudi, da ne bi mogel s težkim srcem glasovati za povišanje deželne priklade zaradi tega ne, ker se je v preteklih letih toliko potrosilo za dobrodelne in občekoristne namene in ker se je izvedlo toliko investicij. Poleg tega pa se ne da prikrivati, da se tudi v bodoče ne bode smelo prezirati kmetijstvo.

Tolazi me tudi zavest, da se je od leta 1883. do leta 1892. silno pomnožilo deželno premoženje. Ako so bili na jedni strani troški veliko večji kakor v prejšnjih letih — pa vender razmeroma ne preveliki — bilo je pa gospodarstvo na drugi strani tako, da si je dežela prigrisnodela v tem času 449.647 gld., torej okroglo skoraj pol milijona goldinarjev. Položaj, v katerem se nahajajo deželne finance, torej ni tako črn, kakor nam ga je naskikal častiti gospod poročevalec v svojem tiskanem poročilu in jaz za svojo osebo ne morem čutiti tistih velikih skrbi, katere ima gospod poročevalec,

temveč mislim, da bode naše gospodarstvo tudi za naprej teklo v onem rednem tiru, kakor dosedaj.

Predno prestopim v politično debato, kajti tudi jaz imam namen govoriti o političnih težnjah slovenskega naroda, dovoljeno mi bodi, da se še nekoliko ozrem na posamezne dele naše dežele in povem, kako in v koliki meri se je dosedaj oziralo bilo nanje. V mislih so mi tisti trije deli, v katere se navadno deli dežela Kranjska, namreč dolenjska, gorenjska in notranjska stran. Če vzamete v roke statistični izkaz, tedaj vidite, da šteje Dolenjska 204.144, Gorenjska 103.724 in Notranjska 94.034 prebivalcev. Da sem mogel te številke sestaviti, je naravno, da sem moral izpustiti stolno mesto Ljubljansko in okraj okolice Ljubljanske, ker bi bilo težko, ta dva okraja razdeliti v pravem razmerju na tri dele. Računati hočem torej samo z ostalimi okraji. Na to število prebivalcev plačevala je Dolenjska 241.360 gld., Gorenjska 198.625 gld., Notranjska pa 161.718 gld. davka. Vidno je torej, da na Dolenjskem pripada na jednega prebivalca davka 1.11 gld., na Notranjskem 1.70 gld. in na Gorenjskem 1.90 gld. davka. Največji davkoplačevalec je torej Gorenjec, potem pride Notranjec in zadnji je Dolenjec. Ako pa pogledamo za kateri del dežele smo največ storili, vidimo, da se je v poslednjem času faktično vse storilo le za Dolenjsko (poročevalec Šuklje: „Ker so Dolenjci najbolj potrebni“) in da se je veliko premalo oziralo na druge strani.

Častiti gospod poročevalec Šuklje pravi: „ker so Dolenjci najbolj potrebni“. Priznavam, da je bila v mnogem oziru dolenjska stran zanemarjena; ne smete pa pozabiti, da je jako zanemarjena bila tudi Notranjska in deloma ravnokar tudi Gorenjska. Dolenjska ni tako silno siromašna, kakor se večkrat pripoveduje. Na Notranjskem najdetes kraje, kjer so razmere še veliko žalostnejše kakor na Dolenjskem, in vendar se je dosedaj malo oziralo nanjo. Gospoda moja, jaz ne govorim tega, kakor da bi hotel gospodom poslancem z Dolenjske očitati, da so bili preveč delavni za svoje volilce, kajti poslanec, zastopajoč interes svojega okraja, nikdar ne more biti zadosti delaven in tudi nočem očitati, da se je za Dolenjsko preveč storilo, želim pa, da bi se v prihodnje tudi na Gorenjsko in zlasti na Notranjsko ozir jemalo. Prilika za to je tu, ker se je sedaj začelo reševati vprašanje, glede preskrbljevanje vode (odobranje na levi).

Pri tej priliki ne smem zamolčati obžalovanja, da deželni odbor ni izvršil sklepa visokega deželnega zbora, storjenega v XVI. seji dne 22. novembra l. 1889. in da takrat ni dal porabiti onih 10.000 gld. kateri so bili dovoljeni v ta namen, da se prične kopati jarek za regulovanje Vipavščice od Vrblja naprej. Govoril sem o tej stvari že predlanskega leta in takrat se mi je ugovarjalo, da deželni odbor zaradi tega ni mogel izvršiti sklepa visoke zbornice, ker dogovor z vlado še ni bil končan. To po mojem mnenju ni izgovor, kajti če bi se bila takrat struga izkopala in bi bila tudi neporabljena ostala, ne bil bi denar zavržen, ker je ljudstvo ono leto trpelo glad in je bilo zaslužka potrebno. Kolikokrat so se drugod izvajala jednaka dela samo zato, da si je gladojoče ljudstvo kaj zaslužilo. Gospoda moja, spominjam Vas samo na veliko stavbo „hladova zed“ imenovano, katera je zgrajena čez celo veliko goro v Pragi in katero je kralj Karol I. dal izpeljati samo zaradi tega, da si je ljudstvo kaj zaslužilo in ni v času bede trpelo lakote. Ko bi bil deželni odbor takrat kar prosto razdelil onih 10.000 gld., bil bi s tem pomagal Vipavcem in denar bi ne bil zavržen. Omenjam to samo zaradi tega, ker sem ravno govoril o Notranjski in dejal, da se je ta stran naše dežele dosedaj preveč zanemarjala.

S tem sem končal gospodarstveno in številno oceno deželnega budgeta; sedaj pa naj mi bode dovoljeno, da izpregovorim o našem proračunu v političnem oziru. Predno pa preidem na stvar, o kateri govoriti sem si bil načrtal, moram si dovoliti nekoliko opazk nasproti častitemu gospodu poslancu Luckmannu, ker mi nekatere njegove besede še vedno done po ušesih. Častiti gospod predgovornik je konstatoval, da so Nemci silno sovraženi od Slovencev in Slovanov sploh. Čital sem nedavno izrek nekega angleškega pisatelja, ki se glasi: „Ni ga na vesoljnem svetu naroda, katerega bi vsi tako sovražili, kakor narod nemški“. Nekoliko resnice mora že biti na tem izreku; zlasti ako častiti gospod predgovornik Luckmann sam konstatuje, da so Nemci sovraženi od nas Slovencev. Jaz pa pravim: ne, gospoda moja! mi Slovenci in Slovani sploh pravičnih Nemcev ne sovražimo; ljubiti pa ne moremo tistih izmed Nemcev, ki nam niso ničesar dobrega storili in ki so nosili nam kulturo samo zato, da bi bili podjarmljevali Slované. To je uzrok, zakaj nekateri Nemci pri nas niso priljubljeni in uverjeni bodite, da tudi nikdar ne bodo priljubljeni, dokler bodo tako postopali, kakor so doslej.

Gospoda moja! Jaz sem poprej naslikal gospodarstveno stanje naše dežele, kakor se nam v zrcalu preteklosti kaže, da utegne biti v prihodnjih letih. Sedaj pa mi bodi dovoljeno, da kot poslanec ogromne večine prebivalstva Kranjske dežele izpregovorim o duševnih pogojih našega naroda in o političnih razmerah, v katerih mu je živeti.

Visoka zbornica! Ako sem poprej dejal, da je dolžnost naša, da skrbimo za materijelno blagostanje naše dežele, moram sedaj z odločnostjo naglašati, da je druga naša dolžnost, da skrbimo tudi za dobro politično odgojo našega naroda. To smo dolžni narodu našemu, to smo dolžni svoji časti in to smo dolžni tudi drugim Slovincem, kateri so zunaj mej naše kronovine zastopani v raznih deželnih zborih, kjer pa njihovi poslanci zastopajo izščejo svojim rojakom pravice. Pa če Vas vprašam: Ali mi spolnujemo to svojo dolžnost — jaz rečem, da je ne spolnujemo. Če Vas dalje vprašam, zakaj ne? — tedaj mi morate odgovoriti, ako se morete vspeti do stopinje popolne nepristranosti, da zaradi tega ne, ker so nekatere frakcije takozvane narodne večine vrgle stare izkušene tradicije čez plot in so se oddaljile od prejšnjih potov. Mesto da bi se mi vsi držali zlata vrednih besed cerkvenega očaka: „In omnibus caritas, in necessariis unitas, in dubiis libertas“ in delovali skupaj po jednem programu, cepimo se in bati se je, da zaradi tega nikdar nič dosegli ne bomo. Mesto da bi se skupno potegovali za pravice in veljavo sladke slovenske govornice, mesto da bi skupno delovali za duševni razvoj in napredek našega naroda in za pomnožitev materijalnega njegovega blagostanja, onemogočuje se nam to, ker gledajo nekateri raje le kako bi se s popustljivostjo in s poslušnostjo popeli do stopinje, na katero sije solnce vladne naklonjenosti, drugi pa zopet iščejo strahu, ki je prav zares v sredi votel, okoli kraja ga pa nič ni.

Kaj čuda torej, ako naši bratje za belo-modro-rudečimi mejami z začudenjem in tudi z opravičnim strahom gledajo na ta deželni zastop, kajti oni opažajo, da ne gospoduje narodna večina, ampak da gospoduje manjšina v tej visoki zbornici. Zato pa smo doživeli v zadnjem zasedanju večkrat — in danes zopet, — da je sedaj vodja takomenovane zmerne, sedaj zopet vodja takomenovane konservativne frakcije narodne stranke tekeltja na ono (desno) stran, da se dogovori z voditeljem manjšine o skupnem postopanju, o vprašanjih, katera so za razvoj našega naroda jako važna (Klici na levi: „Res je!“) Tak dokazi narodne mlačnosti ne morejo dobro uplivati na zunaj; pa tudi ne na naš deželni odbor sam in jaz pravim, da se morajo zrealiti v delovanju deželnega odbora.

Gospoda moja! Odkar je prodrla, — rekel bi — z elementarno silo narodna ideja, mora si vsak narod prizadevati, da potegne kolikor mogoče široke meje veljavi in območju svojega jezika. Zato bi moral tudi pri nas vsak faktor, kateri je v to poklican, delovati, da stopi slovenski jezik v javnem življenju v ono veljavo, kakoršna mu gre po zakonu in po naravi, ker ga govori ogromna večina deželnega prebivalstva. In če Vas vprašam, ali se zaveda deželni odbor, ki je prvi poklican, te svoje dolžnosti, pritrditi mi boste morali, da ne, kajti ako bi se je zavedal, potem bi se ne bilo moglo zgoditi, da bi se bili v deželnem muzeji napravili na prvem mestu nemški in še le na drugem mestu slovenski napisi in da deželni odbor tega še vedno ni dal odpraviti, akoravno sem mu v tej visoki zbornici pred dvema letoma dal blagohoten opomin. To kaže vsekako preveč, recimo mehko, kakor jo kaže tudi okolnost, da se nad deželnozbornskimi prostori nahaja nemški napis na prvem mestu in da se še le pod njim bere v slovenskem jeziku, da je to dvorana, v kateri zboruje zakoniti zastop skoro popolnoma slovenske dežele kranjske. Na deželni prisilni delavnici vidite še dandanes samo nemški napis, za slovenski jezik tam ni prostora. Ako naš deželni odbor na zunaj že kaže tako — recimo zopet: mehko in popustljivost, potem mora seveda tudi notranje uradovanje biti temu primerno.

V svoji 13. seji dne 17. oktobra leta 1884. sklenil je visoki deželni zbor, da ima biti uradni jezik pri vseh deželnih uradih, deželnemu odboru kranjskemu podrejenih, pričenši s 1. januarjem leta 1885. jezik slovenski; ako pa pogledate napise na hrbitih stenografičnih zapisnikov iz leta 1885., 1886., 1887. itd., do 1890., videli bodete, da deželni uradi o tem sklepu visokega deželnega zbora ničesar vedeli niso. Stvar je sama po sebi malenkostna, vendar pa načelno važna, ker se iz nje da sklepati tudi kaj več in presoditi daljše notranje uradovanje pri deželnem odboru in res, meni je znano, da je kljub onemu sklepu visokega deželnega zbora z dne 17. oktobra leta 1884. deželni odbor tudi potem še deželnemu odboru mejne grofije Goriške in Gradišanske komudno odgovarjal po nemški, dasi je od tam prejemal slovenske dopise. Kaj naj pa rečem k temu, da se pri našem deželnem odboru še danes nahajajo celi uradi, ki so popolnoma nemški. Ne govorim o deželnem stavbinem uradu ker moram na svojo žalost sam priznati, da nimamo še zadosti tehniških sil, ki bi bile večje slovenskega jezika ali tudi registratura je nemška in celo indeks vodi se v nemškem jeziku. Prečastiti gospod deželni glavar mi odkimava, ali jaz sem se pred tednom dni na lastne oči prepričal, da je deželna registratura popolnoma nemška. Ne vem nobenega pametnega razloga, zakaj se to ni preustrojilo v zmyslu deželno-zbornskega sklepa z dne 17. oktobra leta 1884. Murebiti se mi bode ugovarjalo, da bi bila ta stvar deželnemu odboru prouzročila veliko truda in stroškov; ali deželnemu odboru se nikdar ni bati truda in izdatka par sto goldinarjev, kadar gre zato, da se slovenskemu jeziku odkaže

tisto mesto in tista veljava, katera mu gre in pa zato, da se izvede sklep visokega deželnega zbora. Tudi za to ne morem najti uzroka in razloga, zakaj se pri deželnem računskem uradu vodijo knjige nekaterih fondov še vedno v nemškem jeziku. Vem, da je temu morebiti nekoliko kriva komoditeta dotičnega uradnika, ali dolžnost deželnega odbora bi bila, da se ne ozira na to, temveč da zaukaže, da se spolnuje od vseh uradnikov tisti sklep z dne 17. oktobra leta 1884. Sicer pa deželni odbor sam ne daje dobrega in lepega vzgleda. Ako vzamete v roke letno poročilo deželnega odbora in se ozrete na strani 54., 58., 84., 120., 168., 170. in 212, ter pogledate v kakem abcdnem redu so tam naštetih posamezni okraji in kraji, bode precej videli, da slovenščina — dasi stoji na prvem mestu — ni izvirnik ampak le prevod. To mi tudi dokazuje faktum, ki mi ga je povedal kustos deželnega muzeja, da je namreč na vprašanje, v katerem jeziku naj dopisuje deželnemu odboru, od prejšnjega referenta dobil odgovor: le pišite po nemški.

Gospoda moja, volilci Ljubljanskega mesta so me poslali v visoki deželni zbor na podlagi programa, čegar poglavitna točka je bila obramba pravic slovenskega naroda in po tem takem tudi pravic našega jezika. Jaz sem torej dolžan, da rešim zastavljeno jim besedo, ravnati v smislu tega programa in zato tudi odločno zahtevam, da naš deželni odbor pravice naroda slovenskega, pravice slovenskega jezika, bolj spoštuje, nego dosedaj. Ako od visoke c. kr. vlade zahtevamo enakopravnost in spoštovanje pravic slovenskega jezika, moramo to poslednje tembolj zahtevati od samoupravnih naših organov.

Ad vocem vlade. Gospoda moja! V zadnjem zasedanju visokega deželnega zbora navašal sem v splošni razpravi o našem budgetu nekatera gravamina, katera dokazujejo, kako bore slabo je našemu narodu postlano v veliki avstrijski hiši. Od takrat ne morem reči, da bi se mu bila postelja le količkaj zrahljala, pač pa vidimo, kako ga po njej sedaj raztegujejo, sedaj zopet prikraščujejo, tako, da je to zanj res prava Prokrustova postelja.

Poglejmo samo nekoliko po naši kronovini. Na čelu c. kr. deželne vlade kranjske stoji mož, kateri je vsega spoštovanja vreden in kateri je poleg tega tudi našega jezika zmogen tako dobro, ko malokdo v deželi. Kruto krivico storil bi temu možu, ako bi hotel trditi, da mu ni pri srci napredek našega naroda. Ako se pa kljub temu pod njegovo vlado dogajajo take stvari, ki so v direktnem protivju z njegovimi željami, potem moramo pač priti do prepričanja, kako močna mora biti volja, katero mora izpolnjevati preblagorodni naš gospod deželni predsednik in kako strogi morajo biti ukazi, kateri mu dohajajo z bregov zelenega Dunava.

Deželnemu predsedniku neposredno podrejeni so politični uradniki v naši deželi, ali če on razume, kaj je takt — ni še s tem rečeno, da to razumevajo tudi njemu podrejeni politični uradniki. Govorilo se je v tej visoki zbornici že lani o čudnem postopanju kočevskega paše, okrajnega glavarja Tomana; govorilo se je danes o vitezu Schwarzu, kateri je uzorne netaktnosti počenjal v naši deželi in katerega je nas in gospoda deželnega predsednika končno rešila milost grofa Taaffe-a. Tudi o postopanju c. kr. okrajnih glavarjev v Kranji in v Radovljici bi se dalo še marsikaj zanimivega povedati; ali ker se je o teh dveh gospodih že večkrat govorilo v tej visoki zbornici, jih bodem pustil na strani, ako ravno je dobro, da se take stvari vedno naglašajo z nova.

Razumeva se samo po sebi, da c. kr. okrajni glavarji, ki imajo take teutomanske allure kakor rečeni štirje, ne morejo biti naklonjeni težnjam našega naroda, niti ne slovenskemu uradovanju. Ne trdim, da so vsi politični uradniki taki, in da bi se tudi mej njimi ne nahajali možje, kateri ne bi si prizadevali vsaj navidezno biti pravični, ali reči moramo, da so taki možje vsekakor jako redko sejani. Vsaj je celo okrajni glavar Ljubljanske okolice — bela vrana mej našimi okrajnimi glavarji, ker je rodom Slovenec — pri zadnjem ljudskem številenju leta 1890. naročil štetvenim komisarjem, naj izpolnujejo štetvene pole — dasi so bile nemško-slovenske — le po nemški. Ako si okrajni glavar, ki ni nemški fanatik, upa postopati jednako; lahko si mislite, da ne bodo drugače postopali taki, ki niso zmogni slovenskega jezika.

O tem, kako umevajo naši c. kr. okrajni glavarji — ki bi vendar morali biti čuvarji zakona — član 19. osnovnega zakona in ustavo našo, poučuje nas na primer okrajni glavar v Radovljici, vitez Kaltenegger, o katerem je Vam vsem znano, da se za slovenščino nikdar ni preveč navduševal. Saj bi pa sicer tudi ne bi bil prišel na to mesto. Ta okrajni glavar čutil je takoj, ko je nastopil svojo službo, dolžnost in potrebo v sebi, da odpravi v svojem okraju še tisto mrvice slovenskega uradovanja, kar ga je bilo upeljanega za njegovega prednika, in zato je začel županstvom dopisovati po nemški. Na Gorenjskem je žalibog malo takih županov, kateri bi se zavedali svojih narodnih dolžnosti in s tem je menda računil c. kr. okrajni glavar v Radovljici. Ko pa je slučajno vendarle naletel na župana, kateri mu je nemški dopis nazaj poslal in zahteval, da se mu dopisuje slovenski, potem pa

je šel in prigovarjal je županu, naj vendar sprejema nemške dopise in naj nánje tudi po nemški odgovarja, rekoč: Vsaj znate nemški, kaj nas bode sekirali. (Klici na levi: „čujte, čujte!“) Torej le odločnosti in zavednosti dotičnega župana zahvaliti se je, da je bil okrajni glavar Radovljiški opomnjen njegovih dolžnosti; če pa pomislite, kako bore malo je takih zavednih županov, ki bi jih ne mogla premotiti sladke besede okrajnega glavarja, tedaj boste spoznali, v kaki nevarnosti se nahaja vedno ona mrvica slovenskega uradovanja, kar se ga je sploh upeljalo pri političnih uradih in kako se nam je na vse strani boriti za pravice, katere gredo našemu narodu po zakonih.

Gospoda moja! Kot karakteristikon za naše razmere sem navajal pred dvema letoma — in dovolite mi, da to ponavljam tudi danes — da ima poslopje finančne direkcije še vedno oblasten nemški napis: K. k. Finanzdirection; da se pa visoki vladi ne zdi vredno naročiti finančnemu ravnateljstvu, naj pové 95 odstotkom slovenskega stanovništva dežele, kje je tisti urad, kjer se rešuje njegove pritožbe zaradi odmerjenih davkov v negativnem zmislu. (Veselost na levi in klici: „dobro, dobro!“) Časa je bilo dosti, da bi se bil napravil tudi slovenski napis; ali to se ni zgodilo in zato bi se skoraj moglo misliti, da bode vlada izdala naredbo, da se v tistem poslopi denarji in davki slovenskih prebivalcev več vsprejemali ne bodo. (Živahna veselost na levi). Toda kdor pozna našega fiskusa, ta ve, da takega veselega ukaza ne bomo dočkali. Temu bode gotovo pritrdil tudi častiti gospod poročevalec, ki pozna fiskalične nazore od blizu z Dunaja. Ako pa že takega veselega ukaza nimamo pričakovati, smemo in moramo pa vendar zahtevati, da se nam tam dajejo naše pravice, kjer jih drago plačujemo. (Klici na levi: „Res je, dobro, dobro!“) Ako velja naš denar, naj velja tudi naš jezik. Zaradi tistiga slovenskega napisa naša velika in mogočna Avstrija menda ne bode še bankrotovala; ko bi se imelo pa to zgoditi, tedaj se obvežem, s prostovoljnimi doneski, nabranimi mej slovenskimi rodoljubi, dati visoki vladi na razpolaganje potrebno svoto, da se napravi na poslopji finančnega ravnateljstva slovenski napis (odobranje in veselost na levi).

Gospoda moja, če se že glede napisa prezira slovenski jezik, potem se samo po sebi razumeva, da se jednako preziranje slovenščine vrši tudi pri uradovanju. Pred sabo imam plačilni nalog tukajšnjega davčnega urada, glaseč se na slovensko stranko, na ime Jere Turk, kateri pa je navzlic dvojezični tiskovini izpolnjen popolnoma v nemškem jeziku. Iz tega se vidi, kako se umeje ravnopravnost slovenskega jezika pri davkarstvu. Prečastiti gospod deželni predsednik bode morebiti vstal in zagovarjal podrejene mu urade, ali dokaz je pred mano in jaz sem popolnoma preverjen, da kakor davkarski urad v Ljubljani, ravna jo tudi davkarje po deželi.

Visoka zbornica! Tudi pri poštah nismo dosegli ravnopravnosti, kakor to smemo zahtevati po zakonu in gledé na prometni interes. Opozarjam Vas pred vsem, da se na poštne ambulančne progi mej Dunajem in Trstom, katere teče 323 km po slovenski zemlji, vozijo samo taki uradniki, kateri ne znajo slovenščine. Da prav spoznate modrost naše poštne uprave, moram povedati, da se od teh ambulančnih uradnikov pač zahteva nekoliko znanja laškega jezika, da se pa od njih nikdar še ni zahtevalo tudi znanje slovenskega jezika. In tako se večkrat zgodi, da pisma, katera se oddajajo na ambulančni progi Trst-Dunaj, dasi imajo razločen slovenski naslov, po cele tedne potujejo po svetu, predno pridejo adresatu v roke. Čitati je celo bilo, da pridejo poštne uradi na tujem in celo v inozemstvu večkrat v položaj, da morajo poučevati naše poštne urade, kje leži ta ali oni kraj na Slovenskem. Naj mi bode dovoljeno, da za to navedem samo jeden slučaj, ki je pa silno karakterističen, ker je dotična stranka vsled tega, da je prejela pismo prekasno, morala trpeti materialno škodo. Meseca januarja 1891 oddalo se je na pošti v Podgradu v Istri rekomandovano pismo, glaseče se v naslovu na Marijo Šabec v Opatiji. Adresatka je pričakovala važnih poročil; šlo je za nek denarni interes in bati se jej je bilo, ako ne dobi pisma o pravem času, precejšnje škode. Pismo pa je potovalo okoli po širnem cesarstvu; prišlo je na Gališko, Moravsko in Češko. V Opatovicah se le našel se je poštni uradnik, ki je napisal na pismo: Opatija bei Fiume in potem še le je je dobila adresatka. Oddajatelj pisma pritožil se je pri pošttem nadravnateljstvu v Trstu in dné 12. marca leta 1891., pod številko 5229 dobil je odgovor, kateri bodem z dovoljenjem gospoda deželnega glavarja prečital: Ta odgovor se glasi: „In Erledigung Ihrer Beschreibung vom 9. Februar l. J. betreffend das verspätete Einlangen des recommandierten Briefes an Šabec in Opatija am Bestimmungsorte, wird Ihnen unter Rückschluss des Aufgabescheines hiemit bekannt gegeben, dass die beklagte Unregelmässigkeit einem Versehen des Bahnpostamtes Wien-Triest, welches die Adresse unrichtig auffasste, zuzuschreiben ist, gegen welches daher entsprechend das Amt gehandelt wurde.“ „Entsprechend das Amt gehandelt wurde“, razumem jaz tako, da se ni ničesar storilo, ampak da se je pritožba položila ad acta,

(živahna veselost na levi) kajti razmere pri poštne ambulančni so ostale ravnotake, kakor so bile poprej.

Gospoda moja, pritožbe glede poštne uradov pa še niso pri kraju. To ni čuda, ako pomislite, da spadajo pod nadravnateljstvo v Trstu, kjer se za vse prej skrbi, nego za prometni interes in potrebe našega prebivalstva. Zato pa tudi vidimo, da gospod nadravnatelj Pokorny izvaja časih stvari, ki bi vso čast delale stari Abderi.

Gospoda moja! Na Notranjskem, v prijazni Pivški dolini leži vas in poštna postaja Zagorje. Na tamošnji poštni postaji so imeli dolgo časa pečatnik s predpotopnim napisom Sagurie, ali pred 12. leti zaukazalo je poštno nadravnateljstvo v Trstu, da se ima odstraniti tisti pečatnik, in poslalo je nov z napisom: Zagorje bei St. Peter. Komaj pa je prišel v Trst nadravnatelj Pokorny, že je zaukazal, da se mu pošlje ta pečatnik in da se odslej sme rabiti jedino le stari pečatnik z napisom „Sagurie“. Zdej mi pa recite, če bi ne bili v Abderi takega poštne ravnatelja — ko bi bili poštne ravnatelje sploh imeli — imenovali za častnega Abderita. (Veselost na levi.) Sicer je pa poštni nadravnatelj Pokorny sploh velik sovražnik slovenskih pečatnikov. Znano vam je, da je svoje dni mestna občina Ljubljanska pri pošttem nadravnateljstvu v Trstu vložila pritožbo zaradi nemškega pečatnika, ki se je rabil pri tukajšnjem pošttem uradu. Na to pritožbo odgovorilo je nadravnateljstvo v Trstu, da se mu ne vidi potrebno odstraniti nemških pečatnikov in jih nadomestiti z dvojezičnimi, dokler se ne obrabijo stari pečatniki. Poštne urad Ljubljanski je kljub temu, ne vem vsled kakeh uplivov, dobil dvojezični pečatnik; vendar pa so se po drugi strani odpravljati začeli taki dvojezični poštne pečatniki, kateri so bili že več časa v rabi. Za res, kar milina je gledati — če bi ne bilo smešno — poštne pečate à la: Unterschischka, Praewald, Salloch — kar je ljubljanski humor zaradi imenitne uradne pisave tega imena prekrstil v Sauloch — potem Sairach, Ranziano, Volzana in druge take spake, katerih ne bodem na dalje našteval. Jaz mislim, da je že davno čas, da se nadomeste taka krajevna imena, katera vsled nespretnega prapisa ali nerodne pisave živo spominjajo smešnega gospodarstva Bachovih husarjev, z narodnimi imeni ali, da se vsaj pri poštne uradih upeljuje dvojezični pečatniki. Vendar se pa to ne zgodi; pač pa se odpravljajo oni dvojezični pečatniki, ki so bili že davno v rabi. Take pečatnike so imeli, kolikor se jaz spominjam, poštne uradi na Vrhniki, v Postojni, v Kočevju in v sv. Roku pri Zatičini. Ko je pa gospod Pokorny, preskočivši dolgo vrsto starejših in bolj zaslužnih uradnikov, postal poštni nadravnatelj v Trstu, prišle so lepega jutra vsem poštam uradne pošiljke, v katerih so bili stari pečatniki s samo nemškimi imeni, in s pripisom: „dass das bisher in Verwendung gestandene doppel-sprachige Postamts-Siegel sofort anher einzuliefern ist“. (Klici na levi: „čujte, čujte!“)

Gospoda moja, tako se ravna z nami. Vsak državni uradnik, kateri se je vsled odgoje svoje navzel furoris teutonici in ki zatiranje slovanstva smatra za svoj poklic in svojo dolžnost, sme se brez kazni drgniti ob nas, sme odjemati nam pravice, ki nam gredo. Tega pa mi ne smemo trpeti in zato apelujem na preblagorodnega gospoda deželnega predsednika izkušnost in pravicoljubnost, da te nedostatke naznani visoki c. kr. osrednji vladi, da se vendar že enkrat odstranijo, kajti ako bi se še nadalje ravnalo z nami kakor dosedaj, potem ne vem, kako bi se moglo od nas še zahtevati, da se navdušujemo za tako državno upravo. Ako bi to storili, moglo bi se nam po pravici reči, da smo bebeci ali tolpa ljudi brez vsake samosvesti in ponosa. (Odobranje na levi.)

Ker že govorim o pošti, naj mi bode dovoljeno, da se spomnim še svojega prijatelja poštne nadkomisarja Corá-a, s čegar sicer malovažno osebo sem se že lani baval obširneje. Gospod nadkomisar Corá, kateri uradne tajnosti raznaša po gostilnicah in o poštarjih rabi epiteta, katerih tu ne morem in zaradi dostojnosti visoke zbornice nočem navajati, moral se je seveda spodtakniti tudi ob mojo osebo. Ko je lanskega leta vizitoval nek poštne urad in je govor prišel na slovensko-nemške pečatnike rekel je — seveda v slabi nemščini, ker dobre zmožen ni —: „Das ist die Politik des Hribar“. Gospoda moja, res je to, pri vseh državnih uradih in torej tudi pri pošti zahtevam in moram zahtevati, da se slovenskemu narodu dajo one pravice, katere mu gredo po zakonih. Reči pa moram, da to ni samo politika moja, temveč da je to politika vsega slovenskega naroda, in zaradi tega še enkrat apelujem do visoke c. kr. vlade, da končno izpelje pri nas ravnopravnost. (Odobranje na levi.)

Sedaj pa, visoka zbornica, bodi mi dovoljeno da izpregovorim mirno in stvarno o neki zadevi, katera je danes že bila tukaj v razgovoru; namreč o odpustu državnega poslanca profesorja Spinčiča, našega kolege, iz državne službe. Ta mož, o katerem je preblagorodni gospod deželni predsednik rekel, da ga ne pozna in ne ve, kdo da je, je mož blagega in čistega značaja, nadarjen z izrednimi svojstvi srca in duha in temeljito vsestransko izobraženostjo. On je priznani voditelj Hrvatov v Istri, kateri ga visoko spoštujejo in skoraj obožavajo. Državi služil je 15 let na največjo zadovoljnost ter dobival od vlade in od šolske oblasti pohvalo za

pohvalo; da, priznavalo se je v obče, da na učiteljski ni bilo nobenega profesorja, ki bi bil imel tako dobrih učnih uspehov, kakor profesor Spinčič. In vendar ga je vlada odpustila iz službe, ne da bi bil deležen postal onih dobrot, katere službena organizacija državnih uradov določa za večletno zadovoljivo službovanje. Vprašam Vas, kaj pa je zakrivil državni uradnik in slovenski poslanec profesor Spinčič? Očita se mu v odloku z dné 5. decembra leta 1891, št. 2354, ki ga je izdal deželni šolski svet v Gorici, da je kot voditelj Istranov na Zagrebški razstavi govoril za združenje vseh Hrvatov in da je pri znani dopolnilni državnozborni volitvi v Istri agitiral v prid hrvatskega kandidata. Gospoda moja, oglejmo si te razlage natančneje. Ali je res greh izreči svoje mnenje o nespretnem državnopravnem ustroji Avstrije? Ako bi bilo to greh, morali bi bili že davno zapustiti službo z izgubo plače in penzije vsi oni ministri, ki so delovali za izvedbo nemško-čeških punkcij, kajti njih konečni efekt bil bi razdelitev Češke kraljevine (odobranje na levi). Opozarjam Vas tudi na to, da avstrijski cesar sam v svojih reskriptih nazivlje zagrebški deželni zbor: sabor kraljevinah Dalmacije, Hrvatske i Slavonije. Ker je pa državnopravni položaj tak, da je Dalmacija mej onimi deželami, ki so zastopane v državnem zboru na Dunaji, je s tem implicite rečeno, da so tiste želje po preustroji državnopravnega položaja, ki se gibljejo v okviru države, dopustne, kajti, ko bi ne bile dopustne, potem bi se bila odgovorni minister in ban — katera podpisujeta te reskripte — že davno morala odpustiti iz službe brez plače in pokojnine.

Oglejmo si še, kaka zakonska določba se je uporabila za opravičenje ravnarja vladinega proti poslancu Spinčiču. Na zakon z leta 1867. se seveda niso sklicevali, kajti njegov obseg in duh je odločno protiven takemu ravnarju. Zato se je pa, da bi se vsaj našlo kako prividno opravičenje, začelo iskati po starih zaprašenih justičnih zbirkah zakonov in naredb in res se je našel nek dvorni dekret z dne 3. februarja leta 1821. Ta dekret uporabili so proti gospodu Spinčiču. Gospoda moja, ali je mogoče, da se navaja dandanes naredba, katera je bila izdana pred osnovnim zakonom z leta 1867, naredba, po kateri je preprečeno vsako prosto politično prepričanje in osebno gibanje? In vendar se je vlada, sklicevaje se na prejšnjo odredbo, postavila na povsem napačno in čudno juridično stališče, da: „lex prior derogat posteriori“. Pa še nekaj drugega je tu v poštev vzeti. Tisti dekret je bil izdan za Lombardijo in Benečijo in jaz priznam, da je bil morebiti leta 1821 res potreben, kajti kolikor poznam razmere na Laškem, nahajali so se mej tamošnjimi uradniki gotovo mnogi, ki so delovali za odcepljenje onih dežel od naše države. No — ko nečeno je Avstrija s svojo spretno politiko res dosegla, da je sama sebe vrgla iz teh rodovitnih pokrajin; vprašam pa, ali ni potem dotični dvorni dekret izgubil svojo veljavo? Ako bi se pripuščala analogija, bi jaz rekel, da bi bilo dopustno uporabljati ono odredbo le glede uradnikov, ki na Primorskem jasno podpirajo irredentovske težnje velikega dela italijanskega prebivalstva. Sicer pa je državni poslanec profesor Spinčič ravnal čisto lojalno, kajti ako je želel združenje Hrvatov, tedaj je treba pomisliti, da je tako združenje mogoče le pod žezlom vladajoče Habsburške dinastije, in to je čisto kaj drugega, ko nekdanje agitacije glede odcepljenja Lombardije in Benečije.

Navedel pa se je tudi še drug razlog, rekoč, da je profesor Spinčič agitiral o državnozborni volitvi za hrvatskega kandidata. Gospoda moja, to je res in Spinčič sam priznava, da je kot dober patrijot, kot zvest sin svojega naroda navduševal, vodil na volišče in vspodbujal svoje rojake; ali to pa še nikakor ne more dokazovati, da je storil kako krivico, kajti državni uradnik, zlasti ako je državni poslanec ima ne samo pravico ampak tudi dolžnost, potegovati se za težnje svojega naroda. Poslanec Spinčič pa pri oni volitvi ničesar ni zagrešil, temveč nasprotno, pridobil si veliko zaslugo s svojo navzočnostjo in intervencijo pri volitvah, kajti vsled protipravnega postopanja Poreške lahonske svojati in vladnega komisarja nastala je taka razburjenost mej hrvatskimi volilci, da bi bilo gotovo prišlo do krvavih izgrediv, da ni bilo profesorja Spinčiča navzočega, ki je tolažil in miril. Zato pa dobil je tako zahvalo.

Ker je profesor Spinčič tudi poslanec naroda slovenskega, zaradi tega veže me dolžnost, da slovesno zanj povzdignem svoj glas. Tu gré za nedotakljivost poslancev, ob enem pa tudi za nevaren praecedens, kajti bojim se, kam bomo prišli, ako se bode nadalje tako ravnalo z državnimi uradniki.

Predno končam, dovoljeno mi bodi, da se še z nekaterimi besedami ozrem na očitane, katero je včeraj rabil njega ekscelencija gospod poslanec baron Schwegel. On je meni nasproti dejal, da vselej, kadar nimam razlogov, pridem s smelimi trditvami. To je izvajal iz včerajšnje opazke moje, da število Nemcev v poslednjem statističnem izkazu ni pravo. Jaz ponavljam, da je to resnica in vsakdo, kdor pozna razmere, ve da je tista statistična številka, ki navaja število Nemcev, le fiktivna. Števililo se je po občevalnem in ne po maternem jeziku; potem pa tudi veste, da se Nemci niso dobro šteli, kajti njega ekscelencija sam se je gotovo za Nemca upisal, da si je slovenskih starišev sin. Pa tudi

drugi slučaj dokazuje, da je izrek gospoda barona Schwegel'na, da je bila moja trditve, "eine kühne Behauptung" popolnoma napačen. Slučaj je potrjen, da so se na Češkem mnogi oficirji v števne pole upisali kot Čehi; a pole so se jim vrnila z opazko, naj to popravijo. Vpisali so potem: böhmisch und deutsch ali polkovno poveljništvo je prečrtało, "böhmisch" in ostalo je samo "deutsch". Tako se delajo pri nas Nemci. Potem pa naj še kdo trdi, da so uradno izkazane številke prave!

Visoka zbornica! Gorje rodbini, v kateri oče ali mati na preveč prozoren način dajeta prednost jednemu ali drugemu svojih otrok. V tako rodbino mora se ugnездiti zavist, ki postaje tem hujša, čim bolj otroci doraščajo in se končno spremenijo v sovraštvo. Gorje pa tudi državi, katera na korist jednega ali drugega naroda zanemarija ostale. V taki državi ni mogoče priti do uspešnega delovanja v narodnem gospodarstvu; pa tudi ne do duševnega napredka in blagostanja; kajti v njej opeša vsako veselje do skupne akcije. Žal! da je na tem potu Avstrija. Nesrečna birokracija, katera se jednako visoki ograji postavlja med viteškega našega vladarja in narode, pod njegovim žezlom živeče, storila je že mnogo hudega; storila bode pa še več, ako se jej tudi v bodoče pusti vsa moč in veljava, ako se bodo še nadalje narodi izročali jej na proizvoljo. Visoka zbornica! Kaj nam pomaga ustava, kaj člen 19. osnovnega zakona, dokler v tradicijah prejšnjih dob vzgojena birokracija ovira izvršitev njegovo. Člen XIX, ki je sicer res lep, je za nas, dokler se ne izvršuje dejansko v vseh svojih posledicah, toliko vreden, kakor če bi se krepila potrebnemu človeku mesto pečenke, vina in sadja pokazalo platno, na katero je spreten inozemski umetnik naslikal najrazkošnejše zatišje.

Gospoda moja! Zastopniki slovenskega naroda tu slovesno tirjamo, da se nam že jedenkrat da popolna ravnopravnost; mi tirjamo, da se odstranijo zapreke našemu materijalnemu in duševnemu razvoju; da nam Avstrija končno že vender neha biti mačeha ter nam postane prava mati. Vsaj je to v njenem lastnem interesu, kajti zakon narave je tak, da le prava in skrbna mati sme zahtevati vso ljubezen svojih otrok. (Živahno odobravanje na levi).

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani, 30 aprila.

Praški mestni svet.

V predčerašnji seji mestnega sveta Praškega oglašil se je dr. Julij Gregar in z rezkimi besedami kritikoval ukaz pravosodnega ministra glede ustanovitve okrajnega sodišča v Teplicah. Dokazoval je, da je ravnal pravosodni minister protizakonito, ker je s tem ukazom celo več storil, nego je bilo določeno v punkcijah, kajti glasom teh je treba zaslišati ne samo faktorje, ki morejo presoditi lokalne, komercialne in teritorialne razmere, ampak treba je tudi prašati za želje zadetih interesentov. Tega se ni nič zgodilo, odločil je diktat nemškega kazine. Iz govora ministra Kuenburga je vidno, da hoče vlada izvršiti administrativnim putem delitev sodnih okrajev. Pravosodni minister prekršil je zakone, katere so Nemci ukrenili in prekršil je starodavne pravice kraljestva češkega. Gregar je predlagal protest proti pravosodnega ministra ukaz, Brzeznovský pa je predlagal, naj izreče mestni zbor svoje zadovoljstvo, da je že stavil zatožni predlog v državnem zboru. Oba predloga odkazala sta se pravnemu odsaku v poročanje.

Bukovinske razmere.

Gledé novega deželnega glavarja v Bukovini se vlada še ni odločila, brez dvojbe pa bode pri tem imenovanju upoštevala, da ima rumunska stranka v dež. zboru največ pristašev, da je torej relativno v večini. Mej kandidati za deželnega glavarja imenuje se na prvem mestu deželni posl. Lupul, za katerega se poteza posebno grof Hohenwart, a ko so nekateri poslanci hoteli Lupulu čestitati na tem imenovanju, odklonil je to, rekši, da imenovanje še ni sigurno. Dež. predsednik grof Pace zapustil bode na vsak način svoje dosedanje mesto, negotovo pa je, kje ga bode vlada namestila. Vesto imenovanji barona Plapparta bila je le „balon d'essai"; Plappart ostane skoro gotovo na svojem dosedanjem mestu.

Vnanje države.

Stambulov in Koburžan.

Že davno ni več tajno, da je mej Stambulovom in Koburžanom zavlada velika mržnja. Stambulov je vladeželjen in ravna s Koburžanom kakor s svojim figurantom, dočim hrepeni Koburžan po tem, da bi se znebil Stambulova in dobil vso oblast v svoje roke. Stambulov napada v uradnem listu Koburžana na prav nedopusten način, a Koburžan se je maščeval na ta način, da je dal po Dunajskih listih razširiti, pa se je Stambulovu zmešalo. Tudi na to je odgovoril Stambulov in v uradnem listu očital knezu, da demoralizuje vojsko, ker svoje ljubljence preveč protežuje. Povod temu je bil ta, da je Stambulov zahteval za svojo svakinjo, udovo vojnega ministra Mutkurova, dvojno pokojnino, namreč ministersko in generalsko; temu zahtevanju se je

Koburžan iz začetka upiral napoved pa venderle udal, ker je začel tudi vojni minister agitovati proti njemu. Svojo nemilost pokazal je Koburžan Stambulovu s tem, da ni niti njega niti Petkova povabil na dinér, katerega je priredil v Sofiji bivajočim diplomatom. Stambulov hotel je na to z vsem ministerskim odstopiti, a ugnal je Koburžana, ki je zahteval, da odstopi samo vojni minister, s tem pa zopet Stambulov ni bil zadovoljen. Koburžan odšel je vsled tega v Burgas in Varno in sedaj se čuje, da namerava za delj časa odpotovati v Italijo.

Pruski deželni zbor.

V pruskem deželnem zboru bila je predvčerajšnjem velika debata, in sicer glede zahtevanega naknadnega kredita za pruskega ministerskega predsednika. V to debato upletli so liberalni, konservativni in klerikalni zastopniki tudi svoja premišljevanja o zadnji ministerski krizi, o veljavi novega ministerskega predsednika in o pokopnem šolskem zakonu. Novi ministerski predsednik pojasnil je svoje razmerje k državnemu kancelarju, rekši, da je prevzel ponudeno mu dostojanstvo, samo da je omogočil državnemu kancelarju ostati na svojem mestu in izjavil, da bode vedno v interesu skupnosti deloval dogovorno z grofom Caprivijem. Glede reforme šolskih zakonov izrekel je ministerski predsednik za klerikalce in konservativce tolažilne besede, da bode namreč vlada, kadar jej bode mogoče, predložila nov načrt in da bode konfesionalnim tirjavam ustregla za sedaj administrativnim putem.

Izpred sodišča.

V Trstu, 29. aprila.

Pri deželnem sodišči v Trstu bila je včeraj kazenska obravnava proti deželnemu poslancu isterskemu in uredniku „Naše Sloge“ g. Matku Mandiću. Sodišču je predsedoval sodni svetnik konte Daudini. Zatožencev zagovornik je bil odv. dr. Genesini, tožitelj zastopnik pa dr. Costantini. Obtožbo je dvignil župnik Mizzan iz Kringe v Istri in sicer zaradi razžaljenja časti, ker je bil v „Naši Slogi“ 21. majnika l. l. natisnjen članek, v katerem se očita obtožitelju, da je prepustil svojim sorodnikom razne reči, spadajoče v cerkveno imetje in da sploh cerkvenega imetja ne upravlja korektno. — Obtoženec pravi, da se čuti nekrivim. Od l. 1883. dobival je pogostoma dopise, naperjene proti obtožitelju, a nikdar ni vsprejel nebenega. L. 1891. vsprejel je v svoj list inkriminovani dopis, ker mu je došel od verodostojne strani in ker mu je dopisnik rekel, da bode vso stvar objavil v kakem drugem listu, ako bi dopisa ne hotela natisniti „Naša Sloga“. Publikacija tega dopisa ni imela političnega namena navzlic temu, da je obtožitelj goreč privrženec italijanske stranke, ampak to je bila le dopustna kritika župnikove administracije. — Predsednik: Oblastvo izreklo se je o Mizzanovi administraciji jako ugodno. — Obtoženec: Oblastvo sestavilo je svoje poročilo po informacijah župnika Mizzana samega. — Obtožitelj ugovarja, da bi bil cerkveno imetje slabo uporabljal. Dotična cerkvena zemljišča, katere je dal svojemu sorodniku v zakup, imel je prej v zakupu neki Bremec, kateri se je pa sam opovedal. Izjavlja tudi, da ne agituje niti v slovanskem, niti v italijanskem zmislu, nego da je vso svojo delavnost posvetil cerkvi. — Na predlog zagovornika se prečita izjava škofijskega ordinarijata Tržaškega, iz katere je razvidno, da župnik Mizzan nikakor ni tako uzorno miroljuben človek, za kakršnega bi rad veljal. — Glavna priča, posestnik Miha Bremec, cerkvenik v Kringi, izpove se, da je po smrti svojega brata prostovoljno odstopil od zakupa in sicer v korist Luki Fabrisu, sorodniku župnika Mizzana. Ta izpoved cerkvenika Bremca je ovrgla ves dokaz resnice. Priča Anton Radić izpovede, da se je v občini gledé tega zakupa sodilo, da bi bila cerkev imela dosti več dobička, ako bi se bil zakup oddal dražbenim pōtem. Ostale priče izpovedale so blizu isto tako. — Župan Defara je izpovedal, da bi mogla cerkvena občina od svojih zemljišč imeti veliko več dobička, kakor ga ima in da je župnik mož ostrih besed. — Policijsko poročilo pravi glede obtoženca, da ima g. Mandić velikohrvatske aspiracije, da je zagovornik slovanskega bogoslužja, sicer pa velik spoštovatelj škofa Strossmayra. S tem je bilo končano dokazovanje. Obtožitelj zastopnik je prosil, naj se obtoženec obsodi, zagovornik pa je naglašal, da je obtoženec izvrševal samo pravico svojo, kritikovati cerkveno administracijo, in ta kritika je bila povsem opravičena. — Porotniki potrdili so jednoglasno vprašanje gledé razžaljenja časti in sodišče je obsodilo g. Matka Mandića na 450 gld. globe, oziroma tri mesece zapora, na izgubo 150 gld. od kavcije in na 220 gld.

sodnih troškov. Vrh tega mora obsojenec na svoje troške priobčiti to sodbo na prvi strani „Naše Sloze“ in sicer v italijanskem jeziku. Obsojenec si je pridržal pravico do pritožbe. Ako še povemo, da se je vršila obravnava v italijanskem jeziku, in da so se hrvatske priče zaslislale s pomočjo tolmača, in to l. 1892 po Kr. r. v Trstu, povedali smo o tej zanimivi razpravi vse, kar je bilo povedati.

Domače stvari.

— (Osobne vesti.) Vrli in znani slovenski pisatelj g. Fridolin Kavčič, aktivni c. in kr. nadporočnik domobranski v Celovci, poročil se bode v ponedeljek, dne 2. maja v Oseku z rodoljubno Hrvatice, gospodično Marijo Tellerjevo. Srčno čestitamo! — Štabni nadzdravnik gosp. dr. Jožef Uriel je od tukajšnje garnizijske bolnice premeščen kot garnizijski glavni zdravnik v Maribor. Na njegovo mesto pride štabni zdravnik dr. Teodor Orgelmeister, glavni zdravnik 28. pehotne divizije.

— (Družbi sv. Cirila in Metoda) ni bilo še takih piruhov, kot letošnjo Veliko noč. Še le pred malo leti v Ameriko odšli misijonar, č. g. Josip Zalokar nam pošilja 333 gld. z določilom, naj kot ustanovnike vpišemo: „Gorjanski dom“ na Gorenjskem, (zastopnik, prvomestnik ali njega namestnik), „Podholm“, vas pri Blejskem jezeru, (zastopnik vč. duhovni predstojnik Gorjanske župnije) in č. g. Josipa Zalokarja, duhovnega pastirja v Ameriki. — Slovenski gg. Goriški bogoslovci zopetno darujejo 100 gld. — Posestnik g. Marino Luxo pri Rojanu v Trstu postal nam je pokrovitelj ter vplačal 100 gld. — Hranilnica v Črni na Koroškem nam je naklonila 5 gld., in g. Fr. Praunseis ml., podružnični tajnik v Št. Juriji ob južni železnici, nam je poslal lepo zbirko knjig. — Plemenitemu darovatelju tam za morjen, upolniti naši akademski mladini, najmlajemu svojemu pokrovitelju in našim požrtvovalnim hranilnicam ter drugim prijateljem kličemo prisrčni: Bog plati! — Tako, Slovenci, naj združuje družba sv. Cirila in Metoda!

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

— (Promenadni koncert.) Jutri svira vojaška godba v Zvezdi ob pol 12. uri zjutraj. Na programu je mej drugim: Kranjska popotnica (Nedvedova), Dargomirskega fantazija o kozakem plesu, potpourri iz operete „Der Vogel-händler“ itd.

— (Poštne stvari.) Trgovinsko ministerstvo dovolilo je, da se napravijo s pošto združene brzojavne postaje v Belipeči, v Jesenicah in Kranjski gori.

— („Primula carniolica“.) Iz Borovnice se nam piše: „Primula carniolica“, sila redka cvetica, katero je baje rajni Dežman prvi zaznal v tukajšnji okolici, nahaja se sedaj v najlepšem cvetju in je lahko mnogo dobiti je prav blizu Borovnice.

— (Iz Škofje Loke) se nam piše: Narodna čitalnica naša priredila je dne 24. t. m. v svojih novih prostorih drugo zabavo, katera se je po vsopredu in sicer na obče zadovoljstvo obnesla. Po pozdravu predsednika g. Mateja Bežana nastopil je sloveči Ljubljanski kvartet gg.: Pavšek, Branke, Lilek in Dečman, kateri so z divnim svojim petjem kar očarali navzočnike. Odlikoval se je tudi naš vrli godbeni klub, na katerega smemo res ponosni biti. Žalibog udeležba ni bila taka, kakor bi bilo želeti in priporočali bi posebno gg. uradnikom, da bi se udeleževali zabav, katere čitalnica požrtvovalno prireja. Imenovanim gospodom pevcem za prijazno sodelovanje in godbenemu klubu v Škofjiloki pa srčno zahvalo! Na svidenje!

— (Velika postrv.) Piše se nam iz Škofje Loke: Tukajšnji ribič gosp. Ivana Gusell-a ujel je včeraj v mrežo skoraj tri kilograme težko postrv v Poljanski Sori. Take težke postrvi (Steinforelle) so pač jako redke!

— (Ogenj po krivdi otrok.) Piše se nam iz Velikega Gabra dne 25. t. m.: Slovenski časniki so že čestokrat ljudstvo svarili in priporočali, da naj roditelji pazijo na svojo nedoraslo decu, da jim ne bode prouzročevala pogorišč in jih tem načinom pahnila v največjo bedo. Otroci so krivi, da je posestniku Antonu Strusa-u v Zagorici, v sodnem okraju Zatiškem, dne 22. t. m. pogorela hiša s skednjem vred prav popolnoma do tal. Jednaka nezgoda provzročena po otrocih bila je tudi, da je na veliki četrtak pogorel, — po do-

mače Švarkarjev Martin v Malih doleh pri Gom-
biščih, tudi v Zatiškem sodnem okraju. Oba po-
sestnika sta bila za uzeznatne zneske zavarovana.
Roditelji, pazite bolj na svoje otroke!

— (Lov na medveda.) V lovskem okraju
Struga, pripadajočem graščini gospe Lavričeve v
Cušpergu, ustrelili so 21. t. m. velicega medveda,
ki je tehtal 2 stota in 65 funtov.

— (Gad pičil je) v Črnci neko dekle v
roko, ko je nabirala zeljšča. Vsa roka do rame za-
čela ji je hudo otekati in so dekle prevedli v bol-
nico v Gorico. Zdravniki upajo, da ji rešijo živ-
ljenje.

— (Visoka starost.) V Maberjetu umrl je
v visoki starosti 98 let dr. Franc Resman, bivši
odvetnik v Beljaku.

— (Krvav boj mej stražniki in po-
nočnjaki) bil je v četrtek proti jutru v starem
mestu v Trstu. Dva mornarja, ki sta razgrajala,
ustavila sta se stražnikom, katera sta ju po več-
kratnem opominjanju hotela odvesti v stražnico. Ker
je jeden mornarjev napadel stražnika, branil se je
ta s sabljo ter vsekal napadalca tako nesrečno čez
stegno, da mu je prerezal glavno arterijo. Ranjenec
bežal je v neko bližnjo kavarno, kjer je pa zaradi
velike izgube krvi kmalu umrl. Mrtveca so odnesli
v mrtvašnico, drugega razgrajalca pa odvedli v za-
por. Stražnika sta tudi ranjena. Sodna preiskava
bode pokazala, je li stražnika morda zadeva kaka
krivda.

— (Poskušen samoumor.) V Trstu ži-
veči 25letni sodar Peter Milič iz Malega Repna
pri Sežani hotel se je usmrtiti in v to svrhu použil
nekoliko mišnice, a našli so ga še pravočasno in
ga rešili. Uzrok samomoru ni znan.

— (Akad. društvo „Slovenija“) pri-
redi dne 2. maja 1892 svojo prvo redno zborovo
sejo. Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika. 2. Poročilo
odborovo. 3. Poročilo književnega odseka. 4. Po-
ročilo revizorjev. 5. Volitve, a) predsednika, b) od-
bornikov in namestnikov, c) revizorjev. 6. Slučaj-
nosti. — Local: Kastners Restauration „zum Ma-
gistrat“; začetek ob 1/2 8 uri zvečer. — Slovanski
gostje dobro dosli!

Književnost.

— „Ljubljanskega Zvona“ izšla je 5. šte-
vilka. Vsebinsko priobčimo prihodnjici.

— „Slovanski svet“ ima v 8. številki
nastopno vsebino: Imena in napisi novih denarjev
in pa Slovani. — Interpelacija sab. zastopnika
dr. M. Laginje in drugov itd. — Interpelacija dr.
A. Gregorčiča in tovarišev o Spinčičevi zadevi. —
O Hrvatih, Srbih in Bolgarih. — Kako je izpolnil
ruski minister financij razpis budžeta na l. 1891?
— O kritiki dr. Mahničar. — Pysanka. (pesen.) —
Ruske drobtinice. — Ogled po slovanskem svetu.
— Književnost.

— „Popotnik“ ima v svoji 8. šte-
v. nastopno vsebino: 1. J. A. Komensky. (Konec.) (H.
Schreiner.) — 2. Črtice o vzgoji in pouku. (Konec.)
(Ivan Stukelj.) — 3. Po deželni zborih. 4. Pro-
slava tristoletnice J. A. Komenskega. — 5. Slovtvo.
(Pedagogika.) — 6. Doneski k zgodovini naših šol.
(X.) (Iv. Strelec.) — 7. Društveni vestnik. (Iz „Zav.
slov. uč. dr.“) — 8. Natečaji.

— „Rada“ jugoslovanske akademije izšel je
108. vezek, ki obsega 34 del filološko-zgodovinskih
in filozofsko-pravniških spisov. Razprave so
nastopne: O poetiki Franciška Patricija, spisal
dr. Milivoj Šrepet; ruske in češke besede v
hrvatskem pismenem jeziku, spisal dr. Toma
Maretič; sodnijska organizacija v Dubrov-
niški republiki, spisal dr. Konstantin Conte Voj-
novič; ideje o umetnem svetovnem jeziku, spisal
dr. T. Maretič; Raznoterosti, spisal Luka Zore.

— „Il Rinovamento“ je ime novemu listu,
ki je začel izhajati v Gorici v tiskarni Obizzijevi.
Namen listu je pobijati prenapeto lahonstvo v Go-
rici. V drugi številki prijavlja interpelacijo dr. La-
ginje v zadevi Spinčičevi. Cena novemu listu je
4 gld. na leto.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Dunaj 29. aprila. Hohenwartov klub in
zjedinjena levica prepustila bodeta svojim čla-
nom, da glasujejo kakor hočejo o valutnih
predlogah. Dr. Steinbach zmatra, da je v obeh
klubih mnenje uravnava valute ugodno. —

Konference financijerjev o valuti pričele se
bodo dne 3. maja.

Reka 29. aprila. Shoda stranke prava
udeležilo se je nad 80 članov. Sklenilo se je
pokloniti dr. Starčeviću narodni dar, to je
palačo v Zagrebu, v kateri bode zbirališče
stranke. Na grob mladega Barčiča položili
udeležniki shoda venec. Shod izrekel je, da
na Hrvatskem je samo „hrvatski“ narod. Po-
stopanje Biankinija in tovarišev je shod odo-
bril, istotako agitacijo za utelesenje Dalmacije
k Hrvatski in za skupnost Istre z veliko Hr-
vatsko.

Benetke 29. aprila. V Tarentu raz-
strelili so anarhisti mestno hišo. Podrobnosti
neznane.

Rim 29. aprila. V Livornu razpočila
se je včeraj zopet bomba. Škoda le neznatna.
Zaprla so 40 anarhistov. — V Faenzi raz-
počila se dinamična petarda blizu orožniške
stražnice. Zaprla so sedem anarhistov.

Pariz 29. aprila. Za 1. maja odredile
so se veliko obsežnejše vojaške priprave nego
lani. Na raznih krajih bode razpostavljeno konji-
štvo. Polki iz okolice Pariške imajo biti pri-
pravljeni. Vojaki so konsignirani po vojašnicah,
ki so se oskrbele z živežem. Ječe in justična
palača imajo pomnožene straže.

Dijon 29. aprila. Na stopnicah mestne
hiše našli so bombo z užgano lunto.

Dunaj 30. aprila. Uradna „Wiener Ztg.“
javlja, da je ces. namestnik Merveldt dobil
veliki križ Franc Jožefovega reda.

London 30. aprila. „Times“ pravi, da
bode Avstro-Ogerska res za uravnava valute
vzela manje posojilo, nego je prvotno namera-
vala ter jej čestita k temu zaradi finančnih
težav v Rusiji, Italiji in v južni Ameriki.

Razne vesti.

* (Požar v panorami.) Na Dunaji zgorelo
je poslopje, v katerem je bila videti velika slika
profesorja Pighleina „Jeruzalem in križanje Kri-
stovo“. Podoba vredna je bila 200.000 mark in
je bila še le nedavno dogotovljena. Kako je nastal
požar, ni znano. Podoba in poslopje bila sta zava-
rovana prva za 90.000, drugo za 10.000 goldinarjev.

* (Razstava v Rimu.) Skoro gotovo je,
kakor se poroča iz Rima, da se bode priredila l.
1895. v proslavljenje 25letnice, odkar je Rim glavno
mesto Italijanskega kraljestva, tam velika narodna
razstava.

* (V štirih dneh preko oceana.) Ame-
rikanška „Cunard-Company“ dala bode zgraditi na
Angleškem dva nova velikanška parobroda, ki bo-
deta imela po 14.000 ton in vozila jako hitro.
„White Star Line Company“ pa hoče zgraditi dva
še večja in hitrejša parobroda za osebni promet mej
Novim Yorkom in Liverpoolom. Tako se je nadejati,
da se bode prišlo v bodočnosti v štirih dneh iz
Evrope v Ameriko. Dalje bode družba postavila
tudi dva nova velika tovorna parobroda v promet
in bode prvi dospel že meseca junija v Novi York.

* (Dolg post.) Komornik na carskem
dvoru, baron Maksimovič, stavil je s svojimi prija-
teli za jeden milijon rubljev, da se bode postil šest
tednov, kakor dr. Tamer, Succu in Merlati. Prišel
je že post, samo to si je izgovoril, da sme štiri-
krat na dan izpiti po jeden liter črne kave brez
sladkorja.

* (Ogenj v gledališču.) V velikem cen-
tralnem gledališču v Filadelfiji začelo je dne
27. t. m. malo pred začetkom predstave goreti.
Nastala je grozna zmešnjava in so se pri izhodu
borili, kdo bode prej zunaj. Šest igralcev je mrtvih,
70 oseb izmed gledalcev je ranjenih, nekateri težko.

Premovano l. 1891.
a častno diploma o. in kr. trgovinskega ministerstva.

Prirodna

Studenčna sol iz Marijanskih kopeli

(v praških in kristalizirano).

Dobljena iz najbogatjega zdravilnega vreleca
v Marijanskih kopelih, iz Ferdinandovega vreleca,
po izhlapiju brez drugih primesi, in ima po ana-
lizi prof. dr. Ernesta Ludwiga v sebi
najuplnejše tvarine slavnega tega zdra-
vilnega vreleca ter upliva niemu analognu:
lahko čistilno, kiseline uničujoče,
ugodno na prebavne organe, toliščobo
odpravljače itd. 73-10)

Pristno samo v flakonih ali v praških v kar-
tonih, na katerih je natisnjena varnostna znamka.

Pastile iz Marijanskih kopeli

narejene iz naravne vrele sol iz Marijanskih ko-
peli — v originalnih škatlicah. Dobiva se v trgo-
vini z mineraliziranimi vodami, dišavami in v lekarnah.

Salz-Sud-Werk Marienbad (Böhmen).

Mlekarstvo. Vsak kmetovalec se je prepričal, da
dajejo krave po zimi manj in slabšega mleka, kakor po leti
in sicer za to, ker jih je krmiti v hlevu. Opozorjamo torej
gospode ekonomov na Kwizdin Korneuburški živinoređilni
prasek, kateri je nad 40 let z najboljšim uspehom v rabi
in katerega izdeluje Fran J. Kwizda, c. in kr. avstrijski in
kr. rumunski dvorni založnik za veterinarne pripravate v
Korneuburgu pri Dunaji. Ako se ta prašek primešava krmi
redno, upliva to na kakovost mleka tako ugodno, kakor na
obilnost. I.

Zahvala.

Vesposloštovan gospod Ferdinand Souvan, ve-
letržec in posestnik graščine Volčji Potok blagovolil je
tukajšnji šoli darovati najnovejšo sliko Vodnikov. Za ta
velikodušni dar se mu krajni šolski svet in šolsko vod-
stvo najtopljeje zahvaljujeta.

Radomlje, dne 28. aprila 1892.

Ivan Nastran,
predsednik.

Hinko Paternost,
učitelj.

Tuji:

29. aprila.

Pri **Matič**: Fischer, Zak, Pfeifferberger, Dittjan,
Schweinburg, Föderl z Dunaja. — Hoss, Dr. Illich iz Ma-
ribora. — Ritter, Eisel, Hochstätter iz Gradca. — Reis-
Cora iz Trsta. — Vest iz Celovca.

Pri **Slonu**: Kremžar, Jaksch, Gastinger, Waer-
man z Dunaja. — Pfau, Trevisini, Meditz iz Trsta. —
Berger iz Berolina. — Pajanovic iz Zagreba. — Rupnik
iz Idrije. — Holl iz Gorice. — Penza iz Mokronoga. —
Morgenstern iz Prage.

Umrlj so v Ljubljani:

28. aprila: Marija Tavčar, delavčeva hči, 10 dni
Opekarska cesta št. 49, božjast.

29. aprila: Katarina Gande, usmiljena sestra, 26 let,
Krajca dolina št. 11, jetika.

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opa- zovanja	Stanje barometra v mm.	Tem- peratura	Ve- trovi	Nebo	Mo- krina v mm.
29. aprila	7. zjutraj	730.8 mm.	8.2° C	sl. szh.	dež.	7.30mm.
	2. popol.	731.4 mm.	11.8° C	sl. svz.	dež.	
	9. zvečer	730.9 mm.	10.4° C	sl. szh.	obl.	dežja.

Srednja temperatura 10.1°, za 0.9° pod normalom.

Dunajska borza

dne 30. aprila t. l.

	včeraj	—	danes
Papirna renta	gld. 95.55	—	gld. 95.65
Srebrna renta	95.10	—	95.15
zlatna renta	110.95	—	110.95
5% marcna renta	100.90	—	101.00
Akcije narodne banke	1000.00	—	998.00
Kreditne akcije	322.25	—	321.75
London	119.55	—	119.45
Srebro	—	—	—
Napol.	9.48 1/2	—	9.48 1/2
C. kr. cekini	5.64	—	5.64
Nemške marke	58.47 1/2	—	58.45

Tujcem in potovalcem

priporočajo se sledeče

(439—3)

restavracije in kavarne v Ljubljani.

Pivovarna J. Auer-ja, Gledališke ulice. Izvratno
pivo lastnega izdelka. —
Velik zračen vrt s steklenim salonom in kegljiščem.
Točna in cena postrežba. **J. Auer**, pivovar.

Restavracija „Pri Zvezdi“, Cesaria Josipa
zračnim vrtom, steklenim salonom in kegljiščem. Pri-
znanu izvrstne jedi in pijače in skupno obedovanje.
F. Ferline, restavratôr.

Hôtel „Pri Slonu“, I. vrste; v sredi mesta in
v bližini c. kr. poštnega in
brzojavnega urada; sobe od 70 kr. naprej; restavra-
cija in kavarna v hiši; železna in parna kopelj, urejena
po Francovih kopelih po c. kr. vladnem svetniku g. prof.
sorju dr. pl. Valenti. **A. Gueda**, hotelir.

Gostilna „Pri Virantu“, Sv. Jakoba trg. —
Staroznana gostilna.
lepi prostori, čedne sobe od 50 kr. naprej, pristna
vina in izvrstno Mengiško mareno pivo, priznana dobra je-
dila, prijazna in točna postrežba. Velik senčnat vrt in ke-
gljišče. **H. Bajc**, gostilničarka.

Gostilna „Pri Avstrijskem cesarju“,
Sv. Petra cesta št. 5. Lepe in čedne sobe od 40 kr.
naprej, postrežba točna, najboljši črni istrjaneč, pristna
hrvaška vina in dolenski cviček, pristno Steinfeldsko mareno
pivo, vsako sredo in petek sveže morske ribe, pohvalna
kuhinja. Senčnat vrt in krito kegljišče. Naročila na obed
vsprejemajo se vsak dan. **Ivan Tosti**, gostilničar.

Gostilna „Pri Lipi“, Židovska ulica, priporoča
se častitemu p. n. občini
stvu za mnogobrojni obisk. Za pristno pijačo in
ukusno jed se jamči. **Marija Cirer**, gostilničarka.

Kavarna „National“ (Pri Fischerju), Kongresni
trg št. 13; pazljiva po-
strežba in izvrstna pijača. Na razpolago so vsi slo-
venski listi in trije biljardi. **Fr. Krapš**, kavarnar.

Kavarna „Evropa“, I. vrste; Dunajska cesta.
Zeleznice kolodvora. Trije biljardi, lepa veranda in
razgled na najbolj živahen prostor. Slovenski in slovanski
časopisi. Točna in cena postrežba. **A. Krapš**, kavarnar.

Kavarna „Valvazor“, Spitalske ulice. Na raz-
polaganje so trije bi-
ljardi in 50 raznih časopisov. Postrežba točna in
cena. **A. Stupan**, kavarnar.

zalogo Radanjske in Radgonske kisle vode.

Špargelje

vsak dan sproti odrezane, v zveznjih po 5 kilogramov
prve vrste za pojedine . . . gl. 2-50
pošilja frankovano in p. poštne povzetki. **JOSIP
STIEGLER**, grajski oskrbnik v št. Petru
pri Gorici. (466-3)

Največjo zalogo

raznovrstnih škarij, jedal, nožev za salo, ne in sla-
mino rezati in kuhinjskih nožev; najfinjših britev,
vrtarskih, lovskih in žepnih nožev imam podpisani.

Prodajam na debelo in drobno.

Izdelujem po naročilu vsa v mojo stroko spadajoča
dela in prevzamem tudi popraviljanje in brušenje.

V blagovoljnost naročnikov priporočam se
najljubšeje (396-4)

N. Hoffmann

izdelovatelj kirurških instrumentov, nožar in orožar;
odlikovan z diplomami in svetinjami i. t. d.
V Ljubljani, Mestni trg št. 12.

Najnižje cene.

Največji izbor.

Preobleke. Popravila.

L. Mikusch
tovarna dežnikov
Ljubljana, Mestni trg 15.

Naslovna knjiga
za
Kranjsko. (428-2)

2 biljarda

dobro ohranjena, nove zisteme, prodasta se
zaradi preselitve po zelo nizki ceni.

Več pove iz prijaznosti upravnitvo „Slovenskega
Naroda“. (473-2)

V kratkem izide:

Krona in goldinar

Praktičen navod

o novi avstro-ogerski vrednoti z dodanimi
tabelami za preračunavanje, s primeri in poukom
za vse stanove.

Spisal

profesor Robert Stern.

Vsebinsko obsega vse, kar je mej prehodno določbo
treba vedeti za takojšnje preračunavanje vrednot. V knjigi
se jemlje ozir na vse stanove, vse denarne vrste in vse
kupone.

Cena 60 kr., po pošti 65 kr.

Nadalje izide v 12 zvezkih po 15 kr.:

Avstrijska gospodinja.

Spisala

Ana Bauer

bivša samostanska in grajska kuharica,
in nadalje od iste pisateljice:

Praktična Dunajska kuharica.

Popolno delo v 14 zvezkih po 15 kr.

Naročila na ta dela vsprejema (480-2)

J. Giontini v Ljubljani.

Na najnovejši in najboljši način

umetne

(228-16)

zobe in zobovja

ustavlja brez vsakih bolečin ter opravlja plombo-
vanja in vse zobne operacije. — odstranjuje
zobne bolečine z usmrtenjem živca

zobozdravnik A. Paichel,
poleg čevljarskega mostu, v Köhlerjevi hiši, I. nadstr.

Iščem neoženjenega

notarskega uradnika

kateri je nemškega in slovenskega jezika v govoru in pi-
savi vešč. Ustop 15. maja t. l. — Ponudbe naj se po-
šiljajo do 15. maja t. l. v Ptuj na Štajerskem.

Fran Strafella

(476-2)

imenovan notar za Trilč.

Prikrojenje, prirezovanje

in

šivanje ženske obleke (468-1)

se uči temeljito

na Starem trgu šte. 30

v Plautz-evi hiši, II. nadstropje,

za nizko ceno.

Vnanje gospice se vzamejo tudi v sta-
novanje in na hrano.

UBERALL VORRÄTHIG 17 MEDAILLEN

FEINSTE QUALITÄT.

CHOCOLAT
SUCHARD
NEUCHÂTEL (SCHWEIZ)
CACAO

MASSIGE PREISE

LEICHTLÖSLICHER CACAO

(465-15)

Naznanilo oziroma priporočilo.

Čast mi je naznaniti p. n. posestnikom graščin in hiš kakor vsem najemo-
dalcem stanovanj, da je tukajšnji sobni slikar **Melchior Učak** umrl; prosim torej
častite njegove naročevalce najhujšane, naj blagovolijo odslej naročati pri meni.
Zagotavljam, da bodem skrbno gledal na čisto, lepo in trpežno izdelovanje
vseh slikarij v vsakem slogu. (441-4)

Z odličnim spoštovanjem

Albert Robida, sobni slikar
v Ljubljani, Rožne ulice št. 3, I. nadstropje.

Zobni zdravnik iz Berolina

UNIV. MED.

DR. R. JACOBI

Stari trg št. 4 **Ljubljana** I. nadstropje

ordinuje od 9.—12. ure dopoldne in od 2.—5. ure popoldne;
ob nedeljah od 9.—11. ure dopoldne; za siromake ob petkih
od 9. do 10. ure dopoldne. (120-13)

! Razprodaja !

Pozor!

gospodinje!

Pozor!

Razprodaja

modrobelo posteklene plošče-
vinaste kuhinjske posode
pri

Andr. Druškovič-u

trgovina z železjem
v Ljubljani, Mestni trg št. 10.

Dobiva se tudi vsakovrstno hišno in
kuhinjsko orodje po najnižji ceni. —
S tem ponuja se vsem p. n. gospodarjem,
gostilničarjem, predstojništvom bol-
nice itd. najboljše prilika, svoje hišne
in kuhinjske orodje po ceni dopolniti
ali pa si novo omisliti.

Nevestam priporočam svojo nalašč za
novo gospodarstvo sestav-
ljeno hišno potrebščino iz železa od
gl. 15.— do gl. 200.—.

Vnanje naročila se takoj in vestno
izvršijo. (54-32)

! Razprodaja !

Najnižje cene!

L. Luser-jev obliž za turiste.

Gotovo in hitro upli-
vajoče sredstvo proti
kurjim ošesom,
zlaten in jed-
platih, petih in
drugim trdim
praskom
kože.

Dobiva se
v lekar-
nah.

Ta obliž dobiva se le v **jednej volikosti po 60 kr.**
Zahtevaj izrečno **Luser-jev obliž za turiste.**

Veliko
priznanih
pisem je na
na ogled v

glavni razpošiljalnici:

L. Schwenk-a lekarna
(524) **Meldling-Dunaj.**

Pristen samo, če imata navod in
obliž varstveno znamko in podpis,
ki je tu zraven; torej naj se pazi
in zavrne vse manj vredne ponaredbe.

Pristnega imajo v Ljub-
ljani **J. Swoboda**, U. pl.
Trnkoczy, **G. Piccoli**, **L.
Grečel**; v **Rudolfovem**
S. pl. **Sladovič**, **F. Haka**;
v **Kamniku** **J. Močnik**;
v **Celovcu** **A. Egger**, **W.
Thumwald**, **J. Birnbach-
er**; v **Brezah** **A. Aich-
inger**; v **Trgu** na Ko-
roškem) **C. Menner**; v
Beljaku **F. Scholz**, **Dr.
E. Kumpf**; v **Gorici** **G.
B. Pontoni**; v **Wolfs-
bergu** **A. Huth**; v **Kra-
nji** **K. Šavnik**; v **Rud-
golu** **C. E. Andrien**; v
Idriji **Josip Warte**; v
Radovljici **A. Roblek**;
v **Celji** **J. Kupferschmid**.

Najboljše milo v Ljubljani!

Doeringovo milo s sovo

je kakor znano najmilejše, najčistejše in najpripravnejše milo za

gojitev kože in lepote

in se dobiva odslej v vseh boljših trgovinah s parfumerijami,
leki in kolonijalnim blagom.

To milo dá koži mladostno svežost ter jo vzdrži
do visoke starosti

nežno in gradko.

- Doeringovo milo ni samo v vseh tukajšnjih naj-
finejših damnih boudoirih, ampak skoro v vseh
hišah v Ljubljani in v okolici
- v izključni porabi,** X, (362-1)
- vsakdo jo rabi, komur je za to, da
- lepo, zdravo in čisto kožo dobi.**

Ker je Doeringovo milo s sovo **samo milo**, to je, ker je sestavljeno samo
iz toščobe in luga in nima nepotrebnih primesi, niti lošča, niti sode, **tudi se je**
jako malo porabi, a moči je je porabljati do zadnjega kosčka, a navzlic temu j
da je najboljše in kot koži najkoristnejše milo priznano, je vendar

najcenejše toaletno milo na svetu.

Vsakemu komadu **Doeringovega mila** utisnjena je naša varstvena
znamka, **sova**, odtod imenovanje: „**Doeringovo milo s sovo**“.

Cena 30 kr. komadu.

Dobiva se: Avg. Auer, lekar Grötschl, Ant. Krisper, Ed. Mahr, Mayr-jeva lekarna
pri „zlatem jelenu“, Piccoli-jeva lekarna pri „angelju“, V Kranju: Martin Pettan.
Generalno zastopstvo za avstro-ogersko: **A. MÖTSCH & Co.,**
Dunaj I., Lugeck 3.

A. KALIŠ

pisarnica za posredovanje zasebnih opravil
v Ljubljani, Prešernov trg št. 3
prodaja (444-3)

veliko hišo, sredi mesta, z mnogimi prodajalnici in 5%
obrestovanjem;
novo hišo z gostilno, tik postaje Dolenjske železnice;
lepo hišo na sv. Petra cesti, za vsak obrt pripravo;
hiše bolj majhne, tudi z vrtovi;
veliko posestvo na Gorenjskem, ne daleč od Bleda, z 40 orali
sveta;
malo graščino na Spodnjem Štajerskem z vinogradi, 20 or.
sveta;
hišo s senožetmi in sadnim drevjem v Kranji;
žaga na močni vodi s hišo in zemljiščem blizu Ljubljane;
zemljišče za stavbo na lepem kraju, na Tržaški cesti v
Ljubljani;
garnituro za spalnico, v staronemškem slogu, novo;
voziček za otroke, še nov; decimalne tehtnice, kompletno
predtiskarno in lepe oleandre.

Kupi se dobro ohranjeni Štefani-voziček za otroke.
Stanovanja so na razpolaganje za prihodnji selilni čas
išče pa se jih še mnogo lepih z večimi sobami.

V AMERIKO.

VOŽNJI LISTKI

(7-17)

pri

nizozemsko-ameriški pa-
robrodni družbi.

I Kolowratring 9

IV Weyringergasse 7

DUNAJ.

Prospekti in pojasnila točno in zastonj.

Najkrajše, najceneje in najhitreje potovanje.

Za bolne in zdrave

najboljše hranilno sredstvo, silno potrebno
za zdravje, priznано od zdravnikov kot „izvrstno“
in od mnogih bolnikov s priporočili najtopleje priporo-
čeno, je (100-9)

Trnkóczy-jeva hmeljna sladna kava

z dobrim ukusom in lepo dišavo.

Zavitki s 1/4 kg. velja 30 kr. — Jako ceno pridejo
zavitki 4 kg.

Dobiva se po poštni adresi pri Ubaldu pl. Trn-
kóczy-ju, lekarju v Ljubljani; na Dunaji imajo
zalogo lekarji: Viktor pl. Trnkóczy, V. okraj,
Hundsturmstrasse 118; dr. Oto pl. Trnkóczy,
III. okraj, Radetzkyplatz 17; Julij pl. Trnkóczy,
VIII. okraj, Josefstadtstrasse 30; v Gradcu (Štajer-
sko): Vendelin pl. Trnkóczy, lekar; nadalje v
vseh lekarnah, prodajalnicah dišav, kupeih itd. itd.

Prekupci imajo obilen rabat.

Ana Marješič

v Ljubljani, na Poljanskem nasipu hiš. št. 14,
I. nadstropje (449-2)

pere in popravila slamnike

izvrstno in po nizki ceni.

Fotografija.

Anton Jerkič, fotograf v Gorici,
išče

intelligentnega učenca

za svoj zavod. Starost 16-20 let. Reflektanti naj se di-
rektno na njega obračajo. (456-2)

Zobozdravnik

SCHWEIGER

stanuje (5-16)

„pri Maliču“, II. nadstropje, št. 25-26.

Ordinuje vsak dan od 9.-12. ure dopoldne in
od 2.-5. ure popoldne.

Ob nedeljah in praznikih od 9.-1. ure popoldne.

Najnovejša in najboljše vrste umetnih
zobovij in zob. — Najboljše in trpežne
plombe v zlatu in platinu za sprednje
zobe, posteklenjene plombe povsem in
nerazločno take, kakor so narobe.
Za vsa dela in operacije se garantira.

Vozičke za otroke

v veliki izberi

in po najnižjih cenah

je dobiti (424-3)

v zalogi pohištva

J. J. NAGLAS

Turjaški trg št. 7.

„THE GRESHAM“

zavarovalno društvo za življenje v Londonu.

Filijala za Avstrijo:

Dunaj, I., Giselastrasse

št. 1, v hiši društva.

Filijala za Ogersko:

Pešta, Franz-Josefsplatz

št. 5 in 6, v hiši društva.

Društvena aktiva dne 30. junija 1891	frank. 117.550.797
Letni dohodki na premijah in obrestih dne 30. junija 1891	20.725.259
Izplačitve zavarovalnin in rent in zakupnin itd. za obstanka dru- štva (1848)	249.311.449
V poslednji dvanajstmesечnej poslovalnej perijodi uložilo se je pri društvu za	61.372.000
novih ponudb, vsled česar znaša skupni znesek za obstanka društva na uloženi ponudbah	1.728.184.555

Prospekte in tarife, na podlagi katerih izdaja družba police, kakor tudi obrazce za
predloge daje brezplačno

Glavna agentura v Ljubljani, na Tržaški cesti št. 3, II. nadstropje

pri Guidu Zescho-tu.

(840-2)

Preselitev obrtovanja.

Usojam si uljudno naznaniti, da sem z dnem 1. maja svoje dosedaj
Pod Trančo obstoječe

krojaško obrtovanje

(484-1)

preselil v svoje lastne, na novo prirejene prostore

v Gospodski ulici št. 7.

Uporabljam to priliko, da vsem svojim častitim p. n. naročnikom, ki
so mi tekom 12 let skazali zaupanje in dobrohotnost, izražam svojo
iskreno zahvalo.

Potrudil se bom vedno, da si z najvestnejšo postrežbo in izbornim
delom ohranim to častno zaupanje tudi nadalje, ter priporočam svoje obrtno
podjetje tudi v novih prostorih vsestranski in živahni uporabi.

Z visokim spoštovanjem udani

M. Kunc,

krojaški mojster, Gospodske ulice št. 7.

V isti hiši nahaja se tudi moje konces. „Krojaško-obrtno udi-
lišče za pouk o prirobovanju moških in ženskih oblačil“.

Prostovoljna sodna dražba

posestva v Slovenski Bistrici, Ritosnoju in Črešnovcu.

C. kr. okrajno sodišče v Slovenski Bistrici naznanja:

Da se je na prošnjo kreditnega društva občinske hranilnice v Gradcu
po gospodu dr. Kokoschinegg-u dovolila prostovoljna sodna dražba
nekaj Auer-jevih posestev ulož. št. 6 in 126 v katastralni občini Slovenska
Bistrica, ulož. št. 60 v katastralni občini Ritosnoj, ulož. št. 358, 359, 380
v katastralni občini Črešnovec in se za izvršitev po vrsti in sicer v nastop-
nih skupinah:

I. skupina, posestva ulož. št. 6 in 126 v katastralni občini Slovenska
Bistrica v dražbeni cenilni vrednosti 9785 gld. in 400 gld., vkupe 10.185 gld.,
za izključno ceno 8500 gld.

II. skupina, posestvo ulož. št. 60 v katastralni občini Ritosnoj v draž-
beni cenilni vrednosti 7848 gld. 10 kr., za izključno ceno 3500 gld.

III. skupina, posestvo ulož. št. 358 v katastralni občini Črešnovec v
dražbeni cenilni vrednosti 1125 gld., za izključno ceno 1100 gld.

IV. skupina, posestvo ulož. št. 359 v katastralni občini Črešnovec v
dražbeni cenilni vrednosti 940 gld., za izključno ceno 900 gld.

V. skupina, posestvo ulož. št. 380 v katastralni občini Črešnovec v
dražbeni cenilni vrednosti 525 gld., za izključno ceno 500 gld. — določil
samo jeden dražbeni rok na dan 11. majnika 1892, predpoludne ob
10 uri, tusodno z dostavkom, da se bodo posamezne skupine prodale samo za
ali za več nego je izključna cena, navedena ondu.

Dražbene pogoje, po katerih je zlasti vsak dražitelj, predno stavi po-
nudbo, dolžan oddati desetodstotno varščino sodnemu komisarju v roke, kakor
tudi cenilni zapisnik moči je tusodno, kakor tudi pri kreditnem društvu
občinske hranilnice v Gradcu upogledati, vsa druga pojasnila pa daje gospod
dr. Gustav Kokoschinegg, dvorni in sodni odvetnik v Gradcu.

C. kr. okrajno sodišče v Slovenski Bistrici,

dne 14. aprila 1892.

(464-2)

Vsi stroji za kmetijstvo vinarstvo in moštarstvo

mlatilnice

čistilne mline za žito

izbiralnice

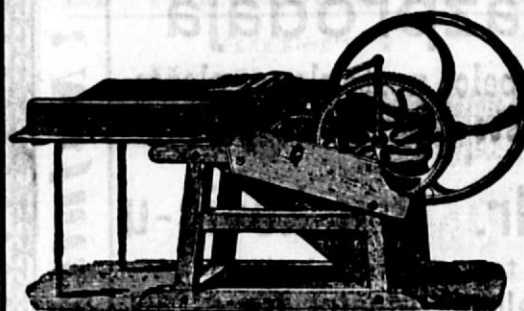
rezalnice za krmo

mline za sadje

tlačilnice za sadje

tlačilnice

za grozdje in vino

kakor tudi vsakovrstne druge mašine in razni stroji za kmetijstvo,
vinarstvo in sadjarstvo itd. itd. nove izvrstne konstrukcije razpošilja
najceneje (230-3)

IG. HELLER, DUNAJ

2/2 Praterstrasse 78.

Ilustrovani katalogi in zahvalna pisma v hrvatskem, nemškem, italijanskem
in slovenskem jeziku se pošiljajo na željo zastoj in frankovano.

Stroji se dajo na poskušanje — jamči se zanje — pogoji so ugodni.

Cene so se znova znižale!!!

CHOCOLAT MENIER

! Največja tovarna na svetu!

Vsak dan se prodaja: (902-17)

50.000 kilo.

Dobiva se v vseh specerijskih, delikates-prodajalnicah in konditorijah.

Trgovsk pomočnik

slovenskega in nemškega jezika zmožen, v dvajsetem letu svoje starosti, želi službo premeniti bodisi v mestu ali na deželi. — Ponudbe pod F. S. vsprejema iz prijaznosti upravnistvo „Slovenskega Naroda“. (453-3)

Hišni oskrbnik

se najame v hiši št. 16 v Gradišči; povpraša se v odvetniški pisarni. (382-9)

Koroški

RIMSKI VRELEC.

Steklenice se polne naravnost z vreleca.

Najizbornejša slatina

izvrstno zdravilo, ako se uživa z mlekom ali sladkorjem, zlasti za kašljujoče otroke. — Zdravišče za bolnike na želodec in mehurji trpeče, za kataralične in malokrvne ljudi.

Glavna zaloga v Ljubljani pri M. E. SUPAN-u. (849-30)

Vincenc Čamernik

kamnosek

v Ljubljani, Parne ulice h. št. 9

se najljubšeje priporoča prečastiti duhovščini v izvršitev naročil vsakovrstnega

cerkvenega umetnega kamnoseškega dela

kakor altarjev, obhajilnih miz itd., slav. občinstvu pa svojo bogato zalogo najraznovrstnejših, po najnovejših obrisih prav lično in iz različnih vrst marmorjev izdelanih

nagrobni spomenikov.

Vse na tukajšnjem pokopališču stoječe in pri njem zgotovljene spomenike, kateri se vsled nedovoljenega zidanega temelja nagibajo, popravlja brezplačno dvakrat na leto in sicer spomladi in pred Vseini Svetimi.

Tudi p. n. stavbenim podjetnikom se priporoča za vsakovrstna

stavbinska dela

katera fino, trpežno in ceno izvrši. (306-6)

Nepremočne

vozne plahte

različne velikosti in kakovosti ima vedno v zalogi in jih daje po ceni (860-32)

R. RANZINGER

speditör e. kr. priv. južne železnice, v Ljubljani, na Dunajski cesti št. 15.

Pravi zaklad

za nesrečne žrtve samooskrumbe (onanije) in tajnih razpašnostij je izborno delo

Dra Retau-a

Sebeohrana.

Česko izdanje po 80, nemški izdaji. Z 27 podobami. Cena 2 gld. a. v. Čita naj je vsakdo, ki trpi na strašnih posledicah te razuzdanosti, resnični njegovi pouki rešijo vsako leto na tisoče bolnikov gotove smrti. Dobiva se v založni knjižarni „Verlags-Magazin R. F. Bierer v Lipsku (Sasko), Neumarkt 34“, kakor tudi v vsakej knjižarni. (1089-19)

Alojzij Korsika v Ljubljani.

Šopki in venci s trakovi in napisi.

Mnogovrstne svetilice v loncih.

Ilustrovani katalogi dobé se zastoj in franko.

Velika zaloga semen.

(67-17)

Franc & Melhior Bremc

ključarja in izdelovatelja tehtnic

v Ljubljani, Čevljarske ulice 3 (na dvorišču).

Priporočava slav. občinstvu in stavbenim podjetnikom svojo dobro urejeno

ključavničarsko delavnico (257-14)

v kateri izdeluje vsa v to stroko spadajoča dela točno, vestno, trpežno in po najnižjih cenah. Priporočava se tudi za izdelovanje vsake vrste novih tehtnic, kakor tudi za popraviljanje vseh v najino stroko spadajočih del, kakor železna vrata za cerkve in pokopališča, omrežja, ograje, mnogovrstna lepa in trajna štedilna ognjišča itd. — Zunanja naročila se hitro in točno izvršujejo.

Krasni vzorci za zasebne kupce zastoj in frankovano.

Knjiga vzorcev za krojače nefrankovano.

Blago za obleke.

Peruvije in dosking za č. duhovščino, predpisano blago za o. kr. uradnikov uniforme, tudi za veterane, ognjegasce, telovadce in za livraje, sukno za billarde in igralne mize, nevaljano sukno, tudi nepremočljivi, za lovske suknje, pralno blago, potne ogrinjače od gld. 4 do gld. 14 itd. — Kdor hoče imeti hvalovredno, pošteno, trdno, čisto volneno sukno, ne pa cenene ounj, kakor jih prodajajo kramarji od hiše do hiše in katere niso vredne, da se plača zanje krojaču za delo, obrne naj se do

Ivana Stikarofskega v Brno.

Permanentna zaloga sukna za več kakor 1/2 milijona gld.

Največja razpošiljalnica na kontinentu.

V svarilo! Svarim p. n. publiko pred tvrdkami, katere priporočajo „ostanke“, „coupons“ po 3-10 m dolge in takozvane „odrezke“ za salonske obleke. Sleparsivo se vidi že iz tega, da so ti odrezki jednako dolgi, kajti taki odrezki se sestavljajo iz nemodernih, pohabljenih in nerazprodanih komadov. Ta zanikarna roba, katero kupijo te tvrdke iz druge in tretje roke, je vredna komaj tret luo svoje cene. Razpošiljam samo po povzetji, za več kakor 10 gld. frankovano. — Dopisovanje v nemškem, ogerskem, češkem, poljskem, italijanskem in francoskem jeziku. (235-15)

SCHUTZ - MARKE.

Nedoseženo!

Pristna

Kneipp-ova sladna kava

čista ali z

Oelz-ovo kavo

pomešana, je zdrava, cenena kava, fino duhteča, kateri je dajati prednost pred drago, trovilno bobovo kavo. —

Kneipp-ova sladna kava je pristna, ako se prodaja v rudečih, čveterooglatih zavojih z varnostno znamko, kakor je tu natisnena. (1006-18)

Oelz-ova kava le z našo firmo.

Bratje Oelz v Bregencu

od veleč. gosp. župnika Seb. Kneipp-a za Avstro-Ogersko jedina privil. tovarna sladne kave.

Dobiva se v vseh boljših trgovinah s specerijskim blagom.

Zastopstvo za Kranjsko ima M. Wagner-Jeva udova v Ljubljani.

„FONCIÈRE“

Peštanska zavarovalna družba
proti požaru, na življenje,
proti telesnim nezgodam in proti
zdrobljenju šip

izročila je

glavni zastop v Ljubljani

(483-1)

gospodu

Maksu Veršec-u

na Mestnem trgu št. 9.

1892

1892

Za pomladansko in poletno sezono

priporočam bogato svojo zalogo najmodernejših **damnih čipek** in **slamnikov, cvetk, trakov, peres, tančic, agraft** itd.

Solnčnikov

najraznovrstnejše novosti, takisto **pahalke** od najcenejše do najfinejše vrste.

Rokovice za gospe in gospode

najboljše vrste glacé, sukančne, fildecose, pol in povsem svilnate.

Kravate za gospode

ovratniki in **manšete** v nedosežno veliki izbiri, najmodernejše fazone. (956—26)

Srajce za gospode

gladke ali zložene fazone, za izbornost blaga in izvrstni kroj se jamči, ker je vse iz prve in najslovitejše Dunajske tovarne za izdelovanje perila za gospode.

Z odličnim spoštovanjem

J. S. BENEDIKT

v Ljubljani, na Starem trgu.

1892

1892

Kakor zmeraj, dobé se tudi

letos

najlepši in najcenejši

otročji vozički

samo pri (397—4)

Anton Obrezi,

tapecirarji

v Ljubljani, Šelenburgove ulice šte. 4.

Elegantno, fino in močno blago.

300 komadov
prašnih plaščev
v izbero.

200 komadov
dežnih plaščev
v izbero.

Samo še do 2. maja

traje

popolna razprodaja

zaradi opustitve in zatvoritve trgovine

ker je prodajalnica že oddana za kavarno. Velika zaloga blaga, kakor tudi vsa priprava, doprjsa i. t. d.

morajo

na vsak način biti vsaj večinoma razprodani.

Posebna prilžnost:

Lustre prašni plašči, lanski kroj	gld. 2 75
Svilnati prašni plašči, " "	7—
Prašni plašči iz sukanca, " nepremočno impregnovani	4—
Klejasti dežni plašči iz sukanca, lanski kroj	3 50
Lustre prašni plašči, povse moderni, nainovejši kroj, samo dve ceni	gld. 4 75 in 5 75
Svilnati prašni plašči, najboljše vrste, neoremočni, povse moderni kroj, samo dve ceni	gld. 10— in 12—
Dežni plašči za otroke po 2 gl. in več.	
Dežni plašči v paletotni obliki, z visokimi rokavi, po več kakor	4 75
Dežni plašči, najnovejši kroj, iz himalajskega blaga, samo	7—
Dežni plašči, " po gld. 10—, najfinejši	15—

Saceo, črno in barvasto, kakor capes prav po ceni.

Čipkasti manteleti in čipkasti fihus za polovico lastne cene. (462—8)

K. Kmelniger, Ljubljana, Mestni trg št. 5.